

LAUSUNNOT luonnoksesta 10.5.2021 ja kaavoittajan vastineet

Viranomaisen, toimijan tai yhteisön lausunto	Kaavoittajan vastine
<p>1. PIRKANMAAN ELY-KESKUS (Lausunto kokonaisuudessaan) Hämeenkyrön kunta pyytää Pirkanmaan ELY-keskuksen lausuntoa otsikon osayleiskaavan valmisteluaineistosta. Lausunnon antamiselle on saatu lisäaikaa 11.3.2021 asti.</p> <p>Pirkanmaan ELY-keskus on antanut lausunnon yleiskaavaa varten laaditusta kehityskuvasta toukokuussa 2019. Yleiskaavaa on valmisteltu tämän jälkeen oikean suuntaisesti.</p> <p>Yhdyskuntarakenne</p> <p>Yleiskaavan suunnitteluala käsittää usean kymmenen neliökilometrin alueen Hämeenkyrön keskustan kaakkoispuolella. Alue on haja-asutusaluetta, jossa sijaitsevat mm. Mahnalan ja Sasin kyläkeskittymät, eri asteisesti hajautunutta asutusta, rantojen loma-asutusta sekä laajahkoja pääosin rakentamattomia metsäalueita. Mahnalan-Sasin kyläkeskittymä on myös maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti merkittäväksi ja aluerakenteen kannalta keskeiseksi kyläksi. Yleiskaava ohjaa uudisrakentamista kylärakenteeseen, mutta mahdollistaa myös vaikeasti ennakoitavan määrän hajauttavaa rakentamista, kuten seuraavassa kappaleessa Mitoitus todetaan.</p> <p>Kaavan vaikutusten, erityisesti ilmastoon kohdistuvien, osalta kaavaratkaisu herättää kysymyksiä. Onko esitetyn laajuinen asutuksen ohjaaminen palveluista suurelta osin autoriippuvaiseen rakenteeseen kannatettavaa? Kaavaratkaisu on mitoituksen osalta kuitenkin yleispiirteisempien kaavojen mukainen. Ilmastovaikutusten arvioinnin kannalta olisi kuitenkin hyödyllistä esittää vaikutusten arvio tältä osin mahdollisimman tarkasti.</p> <p>Mitoitus</p> <p>Yleiskaavaa varten on laadittu emätilaselvitys, jonka mukaisesti on pyritty mitoittamaan rantarakennuspaikat. Mitoitus on varsin onnistunut, tosin yksi rantarakennuspaikka (tila 108-416-32-0) ylittää mitoitusperiaatteet siten, että emätilan (108-416-4-36) rannat tulevat täyteen rakennetuiksi. Uusi rakennuspaikka ei siten ole perusteltu. Muutoin suunnittelutarve on onnistuneesti ratkaistu ranta-alueella (MRL 72 §). Kysymys on myös selkeästi kaavakartalla esitetty.</p> <p>Yleiskaavan sisältövaatimukset huomioivasta mitoituksesta johtuen kaikkia voimassa olevassa yleiskaavassa osoitetuista, mutta rakentamattomista lomarakennuspaikoista ei ole katsottu mahdolliseksi sisällyttää uuteen yleiskaavaan. ELY-keskus toteaa, että yleiskaavoissa osoitetut rakentamattomat rakennuspaikat eivät nauti sellaista ehdotonta omaisuudensuojaa, että ne kaavaa muutettaessa tulisi suoraan siirtää uuteen kaavaan. Omaisuudensuojaa tulee arvioida tapauskohtaisesti osana maanomistajan asemaa koko kaavakokonaisuuteen nähden.</p> <p>Rakentamisen mitoitusperiaatteet ranta-alueen ulkopuolella (kuivan maan rakennuspaikat) on perustellusti valmisteltu, ja ne huomioivat alueen sijainnin valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella.</p> <p>Yleiskaavassa on suunnittelutarve ratkaistu uusien asuinrakennuspaikkojen osalta (MRL 44 §), mitä voidaan pitää perusteltuna. Suoran rakennusluvan mahdollisuuden voi olettaa myös vaikuttavan positiivisesti rakentamisen suuntautumiseen nimenomaan osoitetuille rakennuspaikoille sen sijaan, että uudisrakentamista syntyy laajamittaisemmin maa- ja metsätalousvaltaisille alueille suunnittelutarveratkaisuin. Kaavaselostuksessa on kuitenkin hieman epäselvästi esitetty mitoituksen mukaisten laskennallisten, mutta kaavaan eri syistä merkitsemättä jääneiden rakennuspaikkojen merkitys. Selostuksessa viitataan mahdollisuuteen hakea näille paikoille suunnittelutarveratkaisua. Selostuksesta voi saada vaikutelman, että näille suunnittelutarveratkaisu myönnettäisiin, jos sellaista haetaan. Mahdollisiin suunnittelutarveratkaisuihin luvittaviin uusiin rakennuspaikkoihin viittaaminen saattaa heikentää kaavan ohjausvaikutusta ja jopa houkuttaa säästämään kaavaan merkittävät rakennuspaikkoja tulevaisuuden varalle. Kaavan jatkovalmistelussa onkin syytä kiinnittää huomiota siihen, millä keinoin kaavan mukaiset rakennuspaikat saadaan toteutumaan ennen kuin hajakentämistä aletaan laajemmin luvittaa niiden ulkopuolella.</p>	<p>Kaavan ei uskota toteutuvan kokonaisuudessaan, mutta se mahdollistaa emätilatarkasteluihin perustuen tasapuolisesti maanomistajille mahdollisuuksia uusiin rakennuspaikkoihin. Kaavan toteutuminen on lähes kokonaan riippuvainen yksityisten maanomistajien halukkuudesta myydä uusia rakennuspaikkoja. Kaava-alueelle osoitetaan kaksi asemakaavoitettavaksi tarkoitettua aluetta kunnan omistamille maille. Alueella on kunnan palveluina päiväkotit, esiopetus ja alakoulun 1-6 luokat. Alue on kaupunkiseudun läheistä maaseutua, jolla etätyökiinnostuksen voimistuttua on uudenlaista potentiaalia. Aiemmin laaditussa lainvoimaisessa osayleiskaavassa mitoitusavoitteena on ollut asukasmäärän kaksinkertaistaminen. Hämeenkyrön strategisen yleiskaavan mukaan kunnan itäosissa on tavoitteena kasvattaa väkilukua +500 - +700 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä, mikä tarkoittaisi yhteensä 1340-1540 asukasta. Strategisena tavoitteena on erikseen mainittu Ympäristökoulun ja Sasin päiväkodin ympärille syntyvä kansallismaisemaa hyödyntävä vetävä ja tiivis kyläkeskittymä.</p> <p>Lausunnon viitataan rantarakentamisen mitoituksen ylitykseen emätilan 108-416-4-36 osalta. Kyseisen emätilan tilalle 108-416-32-0 on osoitettu rakennuspaikka, kun saman maanomistajan omistamalta emätilalta 108-416-10-29 (tila 108-416-10-33) jäljellä oleva rakennuspaikka on siirretty emätilalle 108-416-4-36 osaksi rakennuspaikkaryhmää. Tällä toimenpiteellä pystytään turvaamaan kaavan tavoitteiden mukaisesti, pitkä rakentamaton rantaviiva emätilalla 108-416-10-29. Kaavan laatija ei näe perusteita muuttaa kaavaa lausunnon perusteella.</p> <p>Ehdotusvaiheessa emätilatarkastelu on käyty läpi uudelleen, koska kunnanhallituksen päätöksen 31.5.2022 mukaisesti kaavan tavoitteita tarkistettiin. Edullisuusvyöhykkeitä laajennettiin ja kuivan maan mitoituksen vyöhykkeiden rajoja tarkistettiin. Kaavan kuivan maan mitoitusperiaatteena on edelleen että kiinteistölle osoitetaan enintään neljä uutta rakennuspaikkaa osayleiskaavaan, vaikka mitoituksella muodostuisi tätä enemmän laskennallisia rakennuspaikkoja.</p> <p>Laaditaan kaava-asiakirjojen liitteisiin kohtuullisuustarkastelu voimassa olevan yleiskaavan ja uuden osayleiskaavan eroavuuksista ja maanomistajien tasapuolisesta kohtelusta rannoilla.</p> <p>Kaavaselostusta tarkistetaan ehdotusvaiheessa.</p>

Yleispiirteisempien kaavojen ohjausvaikutus

Suunnittelualuetta koskee Hämeenkyrön strateginen yleiskaava, joka on ollut ohjeena yleiskaavaa valmisteltaessa. Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 alueelle on osoitettu useita merkintöjä, jotka yleiskaavaluonnoksessa on pääosin otettu hyvin huomioon.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Yleiskaavan valmistelussa on hyvin huomioitu suunnittelualueen sijainti suurelta osin valtakunnallisesti arvokkaalla tai sellaiseksi esitetyllä tai maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella. Valmistelussa on huomioitu mm. avoimet peltoalueet, tärkeät näkymät ja reunavyöhykkeet. Kaavassa on annettu yleismääräyksiä ja muihin merkintöihin liittyviä määräyksiä maiseman arvojen huomioimisesta. Uusien rakennuspaikkojen sijainti on myös suunniteltu maiseman arvot huomioiden. ELY-keskus muistuttaa kuitenkin siitä, että uudisrakentamisen toteuttamisen osalta vastuu yleiskaavan tavoitteiden toteutumisesta on paljolti kunnan rakennusvalvontaviranomaisella. Lupaprosessien onnistumiseksi onkin hyvä laatia rakennustapaohjeistoa sekä muuta kaavan ympäristötavoitetta havainnollistavaa aineistoa.

Kaava huomioi myös olemassa olevan rakennetun kulttuuriympäristön arvoja. Kaavassa todetaan, että yksittäisten kohteiden osalta kaavamerkinnyt ja määräykset tarkentuvat kaavan ehdotusvaiheeseen. ELY-keskus ottaa teemaan enemmän kantaa ehdotusvaiheessa. Osallisten kannalta on kuitenkin tärkeää käydä vuorovaikutusta mahdollisista suojelumääräyksistä ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista.

ELY-keskus uudistaa tässä yhteydessä kantansa, jonka mukaan yleiskaavan suunnittelualueelle olisi syytä määrätä rakennus- ja toimenpidekielto erityisesti kulttuuriympäristöön kohdistuvien haitallisten muutosten ehkäisemiseksi. ELY-keskus muistuttaa myös purkamislupa-asioista (purkamisaie ja purkamislupa) tiedottamisen tärkeydestä kulttuuriympäristön arvojen turvaamisessa.

Kaavassa on annettu yleismääräys maisematyölupaan tarvetta koskien. ELY-keskus huomauttaa, että vaikka tavoite määräykselle on hyvä, se ei kaikilta osin ole nykyisen lainsäädännön mukainen. MRL 128 §:ssä todetaan, että puiden kaatamisen osalta maisematyölupaa ei voida edellyttää yleiskaavan maa- ja metsätalousalueilla. Lain esitöiden mukaan kielto koskee kaikkia maa- ja metsätaloustarkoitukseen osoitettuja alueita (kaikki M-alkuiset merkinnät) sisältäen myös niiden sisään osoitetut rasteri-, viiva- ja osa-aluemerkinnät. Näin ollen puiden kaatoon ei voida vaatia maisematyölupaa MU- ja MY-alueilla tai edes M-alueilla sijaitsevilla luo-alueilla. Luo-alueiden samoin kuin geologisesti arvokkaiden alueen osien, tms. osoittaminen yleiskaavassa on toki muulla tavoin tarpeellista, mm. mahdollisen hajarakentamisen ohjaamiseksi pois luonnonympäristön arvoalueilta.

Luonto

Kaavaluonnoksessa on hyvin huomioitu luontoselvityksissä esille nousseet luonnon monimuotoisuuskohteet. Matalusjoen ranta-alue- ja valuma-aluemerkinnät ovat kaavassa edistyksellisiä ohjaamaan informatiivisesti alueen käyttöä alueen erityisten luonnonarvojen turvaamiseksi.

luo-3 -alueiksi on tarkoituksenmukaista kaavaluonnoksessa esittää ainoastaan viitasammakon lisääntymisalueet (kutualueet). Selvityksessä esitetyt mahdolliset levähdysalueita ei ole tarvetta esittää kaavakartalla.

Luontoselvityksen mukaisten mahdollisten luonnonsuojelulain 29 § mukaisten luontotyyppien säilyminen tulisi turvata riittävästi kaavamääräyksillä.

Kaavan vaikutustenarviointiin tulee sisällyttää ns. Natura-tarveharkinta, jossa käsitellään kaavasta mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset Natura 2000-alueiden (Pinsiön-Matalusjoki, Sarkkilanjärvi, Huutisuo-Sasi) suojeluperusteena oleviin luontoarvoihin. Tarvittaessa tulee laatia luonnonsuojelulain 65 § mukainen varsinaisen Natura-arviointi. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida mm. Natura-alueiden ulkopuolelle sijoittuvien uusien toimintojen kuten uusien rakennuspaikkojen ja joukkoliikenteen laatuikäytävän vaikutukset Natura-alueisiin mm. melun, hulevesien, vieraslajien tai häirinnän kautta.

Liikenne

Osayleiskaavaluonnoksessa on esitetty 17.6.2020 hyväksytyyn valtatie 3 Hämeenkyrö-Ylöjärvi yleissuunnitelman mukaisesti Sasin eritasoliittymä sekä valtatie parantamiseen liittyvät maantie- ja yksityistiejärjestelyt. Sasin

Strategisen osayleiskaavan mukainen asukasmäärätavoite on +500-700 asukasta kunnan itäosiin 2040 mennessä, josta strategisen yleiskaavan laatimisen jälkeen on toteutunut 100 asukasta, joten tavoitteeksi jää +400-600 asukasta. Kaava-alueen nykyinen asukasmäärä on noin 940 asukasta. Uusi tavoiteltu asukasmäärä on 1340-1540 asukasta. Kirjataan kaavaselostukseen asukasmääräarviot kaavaehdotuksen pohjalta.

Lisätään kaavaehdotukseen rakentamistapaa ohjaavia määräyksiä.

Asukkaille järjestettiin tilaisuus kulttuuriympäristöselvityksestä ja rakennetun kulttuuriympäristön vaalimisen periaatteista Ympäristökoululla 18.5.2022. Esillä oli rakennetun ympäristön arvoalueet ja yksittäiset säilytettävät rakennukset tai rakennusryhmät.

Alue ei ole rakennuskiellossa, eikä sitä ole nähty tarpeelliseksi asettaa rakennuskieltoon yleiskaavan laatimisen ajaksi. Rakennus- ja toimenpidekielto voidaan tarvittaessa asettaa ehdotusvaiheen nähtäville asettamisen yhteydessä, esimerkiksi määräaikaisena kaavan lainvoimaisuuden saamiseen saakka.

Maisematyölupaa edellyttävä kaavamääräys poistetaan.

Luontoarvot osoitetaan luo-1-, luo-2-, luo-3- ja luo-mk sekä ge1/ge2-alueina sekä Natura 2000 verkostoon kuuluvina- ja luonnonsuojelualueina.

Tarkistetaan luo-alueet ja geologisesti arvokkaat alueet. Luo-2-rajauksia oli kaavaluonnoksessa osittain esitetty soikioilla. Nämä merkinnät poistetaan osayleiskaavaehdotuksesta.

Luo-3-rajauksista poistetaan viitasammakoiden levähdysalueet.

Natura-tarveharkinta liitetään kaavaselostukseen. Natura-tarveharkinnassa selviää, tarvitaanko varsinaista Natura-arviointia.

Tarkistetaan vaikutusten arviointia siten että huomioidaan mm. Natura-alueiden ulkopuolelle sijoittuvien uusien toimintojen kuten uusien rakennuspaikkojen ja joukkoliikenteen laatuikäytävän vaikutukset Natura-alueisiin mm. melun, hulevesien, vieraslajien tai häirinnän kautta.

eritasoliittymä on esitetty kaavakartalla yleissuunnitelman mukaista eritasoliittymää suppeammalla symbolimerkinnällä, mikä onkin perustelua, koska seuraavassa suunnitteluvaiheessa, tiesuunnittelussa eritasoliittymään voi olla tarvetta tehdä joitain muutoksia. Tulevan eritasoliittymän ympäristön maankäytössä tulee kuitenkin varautua eritasoliittymän tilantarpeeseen. Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että Sasin eritasoliittymän ja muuallakin osayleiskaava-alueella valtatie 3 ympäristöön sijoittuvissa rakennushankkeissa ja muissa maankäytön muutoshankkeissa on kuultava Pirkanmaan ELY-keskusta. Osayleiskaavakartalta tulee poistaa nykyinen valtatiellä 3 oleva maantien 2624, Hämeenkyrön Miharintien liittymä, koska liittymä tullaan poistamaan Sasin eritasoliittymän rakentamisen yhteydessä.

Maantien 13149, Rökkakoskientien ja maantien 13147, Sarkkilantien sijainteihin on valtatie 3 yleissuunnitelmassa esitetty huomattaviakin muutoksia. Sekä muutettavat maantiet että valtatie parantamishankkeeseen sisältyvät yksityistiejärjestelyt on esitetty osayleiskaavassa Uusi tieyhteys -merkinnällä. Pirkanmaan ELY-keskus esittää Uusi tieyhteys -merkintään lisämääräystä Tien tarkempi sijainti ratkaistaan tiesuunnitelmassa tai muussa jatkosuunnittelussa, koska niin maanteiden kuin yksityisteidenkin sijainnit voivat tarkentua ja muuttua tien jatkosuunnittelussa. Valtatielle 3 välillä Rökkakoski-Hanhijärvi on käynnissä tiesuunnitelma, jossa jossain määrin muutetaan valtatie yleissuunnitelman mukaisten yksityisteiden sijaintia. Tiesuunnitelman hyväksymisen ehtona on yleiskaavan mukaisuus, minkä vuoksi vaihtoehtoina on, että vähäisen liikenteellisen merkityksensä vuoksi yksityistiejärjestelyjä ei esitettäisi kaavassa tai niillä käytetään edellä esitetty sijainniltaan ohjeellista merkitä.

Yleisesti ottaen osayleiskaavaluonnoksessa on esitetty runsaasti liikenteellisesti ei niin merkittäviä yksityisteitä jopa metsäautoteitä, mikä poikkeaa tavanomaisesta yleiskaavan yleispiirteisyydestä. ELY-keskus esittää yleiskaavan jatkosuunnittelussa harkittavaksi kaavakartalla esitettävän tieverkon laajuutta.

Valtatie 3 rakentaminen Elovainion ja Sasin välillä tuo mukaan muutoksen nykyisen nk. syrjään jäävän valtatie toiminnalliseen luokkaan. Alustavasti on suunniteltu, että syrjään jäävä valtatieosuus muuttuu seututieksi. Yleiskaavamerkintäoppaan mukainen *Seututie/pääkatu* - merkintä tulee osoittaa myös tässä osayleiskaavaa Sasin eritasoliittymästä itään johtavalle syrjään jäävälle valtatieosuudella. Osayleiskaava-alueella muut maantiet kuin valtatie 3 tulevat muuttumaan asemakaavoituksen myötä Hämeenkyrön kunnan kaduiksi tai muulla hallinnollisella menettelyllä yksityisteiksi. Pirkanmaan ELY-keskus esittää *Yhdystie* - merkinnän muuttamista kaavamerkintäoppaan mukaisesti merkinnäksi *Yhdystie/kokoojaku*. Kaavassa on syytä esittää valtatie 3 yleissuunnitelmassa parannettaviin maanteihin ja yksityisteihin liittyvät Palkon, Vienolan ja Sameliuksen risteysillat yleiskaavamerkinnällä *Eritasoristeys ilman liittymää*.

Valtatie 3 Hämeenkyrön kohdan nk. Hämeenkyrönväylän rakentaminen on käynnissä. Kun uusi valtatieyhteys valmistuu, nykyinen nk. syrjään jäävä tie muuttuu yhdystieksi, joten tämä osuus nykyistä valtatieä tulee esittää osayleiskaavassa *Yhdystie/kokoojaku* -merkinnällä. Osayleiskaavan luoteisosassa uusi *TP*-alue tukeutuu yhdystieksi muuttuvaan valtatiejaksoon. Pirkanmaan ELY-keskus esittää Hämeenkaan-Kyrönkaan historiallisen tielinjan määräyksen esittämistä yleiskaavassa museoviraston ”Historialliset tiet, ohje 2017” mukaan *Tien linjaus ja suhde ympäristöön tulee säilyttää. Tavanomaiset tien hoito- ja kunnostustyöt ovat sallittuja. Suuremmista tien linjausta ja sen rakenteiden muuttamista koskevista suunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisten kanssa.*

Liikenteen meluhaittojen osalta lähtökohtana on, että rakennushankkeeseen ryhtyvän on huolehdittava maankäyttö- ja rakennuslain 117 f § mukaisesti tarvittavasta meluntorjunnasta meluselvityksineen sekä ulko-oleskelu- että rakennusten sisätilojen osalta.

Kulku maanteiltä uusille rakennuspaikoille on pyrittävä hoitamaan olemassa olevien liittymien tai useampaa rakennuspaikkaa palvelevien uusien liittymien kautta.

Kehittyvän ja nykyisenkin maankäytön osalta on huomioitava, että maantieverkon investointien (mm. jalankulku- ja pyörätiet, liittymät, melusuojaus) suunnittelu- ja toteuttamisvastuu on usein kunnilla tai alueen maankäytön toteuttajalla.

Vesihuolto

(Säädösperusta: vesihuoltolaki 119/2001 ja muutokset 1.9.2014)

Pirkanmaan maakuntakaava 2040:ssä suunnittelualueelle kohdistuu vesihuollon osalta kaavaselostuksessa mainitut yhdysvesijohto, siirtoviemäri sekä yhdysvesijohdon yhteystarpeet. ELY-keskus pitää oikeana näihin liittyen annettua suunnittelumääräystä, jonka mukaan maankäytön suunnittelulla on turvattava yhdysvesijohdon toteuttamismahdollisuus. Vesihuollon runkoyhteyksien rakentaminen koko osuudelta edellyttää, että alueidenkäytössä varataan riittävät maastokäytävät yhteyksien varmistamiseksi.

Kuullaan valtatie 3 ympäristöön liittyvissä hankkeissa ELY-keskusta. Lisätään tätä koskeva yleismääräys kaavaehdotukseen.

Poistetaan osayleiskaavakartalta valtatie 3 liittymä maantielle 2624, Hämeenkyrön Miharintie.

Lisätään Uuden tieyhteyden kaavamääräykseen maininta tien tarkemman sijainnin ratkaisemisesta tiesuunnittelussa tai muussa jatkosuunnittelussa.

Yksityistiejärjestelyitä kuvaavat merkinnät esitetään kaavaehdotuksessa sijainniltaan ohjeellisina (katkoviivoilla), jotta turvataan tiesuunnitelman hyväksyminen tältä osin.

Harkitaan kaavakartalla esitettävän tieverkon laajuutta. Jätetään kaavakartalla esittämättä metsäautotiet ja ei-niin-merkittävät yksityistiet.

Osoitetaan Sasi-Elovainio nk. syrjään jäävän valtatie linjaus kaavakartalla seututienä/pääkatuna. Osoitetaan Hanhijärvi-Kirkonkylä nk. syrjään jäävä valtatieosuus ELY:n yhdystieksi/kokoojakaduksi.

Esitetään Palkon, Vienolan ja Sameliuksen risteysillat yleiskaavamerkinnällä Eritasoristeys ilman liittymää.

Osoitetaan Hanhijärvi-Kirkonkylä nk. syrjään jäävä valtatieosuus yhdystieksi/kokoojakaduksi.

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö Hämeenkaan ja Kyrönkaan tie osoitetaan kaava-alueella valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön viivamerkinnällä. Korjataan historiallisen tielinjan määräystä.

Kaavassa annetaan liikennemelun huomioimista ohjaavia määräyksiä ja meluselvitys on tarvittaessa tehtävä rakennushankkeeseen ryhtyvän toimesta.

Rakennuspaikkojen toteutettavuus on paikoin sidoksissa ELY:ltä haettavaan liittymälupaan.

Merkitään tiedoksi. Myös osalliset ovat toivoneet jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden parantamista mm. Sasiin ja Siurontielle Metsäkulmaan ja Myllykylään. Maisemareitit houkuttelevat myös pitkänmatkaista seudullista pyöräilyä.

Vesihuoltoverkko seuraillee pääasiassa pääteiden varsia. Täydennetään verkostoja koskevia määräyksiä.

<p>Vesihuoltolain (7§) mukaan kunnan alueella vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden tulee kattaa alueet, joilla kiinteistöjen liittäminen vesihuoltolaitosten vesijohtoon ja jätevesiviemäriin on tarpeen toteutuneen tai suunnitellun yhdyskuntakehityksen vuoksi. Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -osayleiskaavaluonnoksen laadinnassa on ollut lähtökohdiana vuonna 2019 valmistunut vesihuollon kehittämissuunnitelma. ELY-keskus kannattaa tämän osayleiskaavan laadinnan lähtökohdiana, jossa edullisia rakentamisen alueita määriteltäessä on tärkeänä kriteerinä pidetty mahdollisuutta liittyä keskitetyn jätevesihuollon verkostoon. Uudet rakennuspaikat on osoitettu pääsääntöisesti olemassa olevan viemäriin varrelle tai todennäköisesti lähivuosiin toteutettavan viemäriin alueelle Lemmakkalaan. Lemmakkalantie on suunniteltu viemäritähtäväksi jo 2022-2026. Uusia rakennuspaikkoja on osoitettu myös Raattajärventielle ja Metsäkulmalle, jonne vesihuollon kehittämissuunnitelmassa viemärien toteutus on ajoitettu vuosille 2030-2035. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alue kattaa jo laajasti yleiskaavassa esitettyjä uusia alueita, mutta ELY-keskus muistuttaa, että toiminta-alueen hyväksymispäätöksen yhteydessä on vesihuoltolain 8 §:n 3 momentin mukaan myös asetettava tavoitteellinen aikataulu toiminta-alueen eri osin saattamiselle verkostojen piiriin noin 10 vuoden aikajänteellä, jota on hyvä harkita mm. Metsäkulman alueelle. Siten sinne rakentuvat kiinteistöt voivat varautua asiaan jo etukäteen omissa jätevedenkäsittelyratkaisuisaan ja keskitetyn viemäriverkoston kannattavuus säilyy, kun sen rakentua liittyjiksi saadaan mahdollisimman monet alueen kiinteistöistä. Aikatauluttamalla toiminta-alueen osat vesihuollon rakentaminen kytketään alueen tulevaan yhdyskuntakehitykseen.</p> <p>Kaavamääräyksissä on eri alueille määritelty rakennuspaikan pinta-alan vähimmäisvaatimukset, jotka ovat suurempia keskitetyn jätevesijärjestelmän ulkopuolella ja pienempiä niille rakennuksille, jotka kytketään keskitettyyn jätevesijärjestelmään. ELY-keskus toteaa, että tämä antaa paremmat edellytykset kiinteistökohtaisten jätevedenkäsittelyjärjestelmien käytölle, mikäli mm. maaperäolosuhteet muuten mahdollistavat tällaisen ratkaisun. ELY-keskus suosittelee, että kunta ohjelmoi vesihuollon toiminta-alueiden ulkopuolisten kohteiden rakentamisen säännöllisen seurannan, josta vesihuollon tarpeeseen voidaan alkaa vastata ajoissa.</p> <p>Osayleiskaavaehdotuksessa on annettu yleismääräys jätevesistä. Määräyksen mukaan jätevesien käsittelyssä tulee noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä ja -asetuksia sekä rakennusjärjestystä. ELY-keskus toteaa, että tämä yleismääräys on sisällöltään melko itsestään selvä, mutta voidaan yleismääräyksenä pitää.</p> <p>Pohjavedet</p> <p>pv-1 merkinnän osalta tulee huomioida asianosaisten vesiosuuskuntien näkemys merkinnän esittämisestä julkisella kartalla.</p> <p>Arvokkaat geologiset muodostumat</p> <p>Kaavakarttaan olisi hyvä merkitä myös maaseudun kulttuurimaisemaan liittyvä paikallisesti arvokas harjualue Mahnalanharju, joka on Ketunkivenkankaan harjun jatke Sasin murroslaakson lounaispuolella.</p> <p>Tiedot muodostumasta liitteessä, <i>Mahnalanharju - ote raportista.pdf</i></p> <p>Pirkanmaan arvokkaiden harjualueiden raportit löytyvät Pirkanmaan liiton sivulta: https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/poski/arvokkaatharjualueet ja paikkatietoaineistot: https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/poski</p>	<p>Kunta seuraa myönnettyjen rakennuslupien kehitystä ja reagoi tarvittaessa vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitykseen ja toiminta-alueiden laajentamisen aikatauluihin.</p> <p>ks. vastine edellä</p> <p>Vedenottamoiden ohjeellisia lähisuojavyöhykkeitä ei esitetä kaavaehdotuksessa.</p> <p>Lisätään kaavakartalle Mahnalanharju, paikallisesti arvokas harjualue.</p> <p>Tarkistetaan Pirkanmaan arvokkaiden harjualueiden tiedot Pirkanmaan maakuntakaavan aineistoista ja paikkatiedoista.</p>
<p>2. PIRKANMAAN LIITTO</p> <p>Pirkanmaan liitto kannustaa osayleiskaavan jatkosuunnittelussa vielä erityisesti pohtimaan maakuntakaavassa osoitettujen Maaseutuelinkeinojen kehittämisen kohdealueen sekä Matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohdealueen osalta uusien näkökulmien avaamista maatalouselinkeinojen, biotalouden ja maaseudulle suuntautuvan matkustuksen, vapaa-ajantoiminnan ja elämystalouden vahvistamiseen, alueen omia ominaispiirteitä kunnioittaen ja erityisvahvuuksiin nojautuen.</p> <p>Lisäksi Pirkanmaan liitto esittää, että kaavasuunnittelussa otetaan huomioon tämän lausunnon selosteosassa:</p> <p><u>Pirkanmaan liiton kommentit valmisteluaineistosta ja yleiskaavaluonnoksesta:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Osayleiskaavan kaavamääräyksiä tulee täydentää Miharin pohjavesialueella, jossa tulee ottaa huomioon maakuntakaavan teknisen huollon kehittämisen kohdealueen (tk) määräys, jossa edellytetään varautumista 	<p>Maatalouselinkeinon elinvoimaisuus on edellytys myös alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymiselle. Maataloutta koskevia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä tarkennetaan ehdotusvaiheessa mm. huomioimalla alueella jo olemassa olevat maatilat ja kotieläintalouden suuryksiköt. Lisäksi mahdollistetaan matkailuun liittyvillä tiloilla elinkeinotoimintaan liittyvän saunan rakentaminen rantaan (tavoitteena vuokrasaunat). Kevyen liikenteen reittien parantaminen osaltaan tukee matkailun kehittämistä etenkin pyöräilyn olosuhteisiin tarvitaan parannuksia, jotta yleistävä seudullinen pyöräily on turvallista. Lähimatkailun kehittäminen ei välttämättä edellytä erillisiä kaavamerkintöjä vaan se voi tapahtua esimerkiksi maa- ja hevostilojen sivuelinkeinoina.</p>

tekopohjaveden muodostamismahdollisuuksien selvittämiseen. Pohjavesialuetta koskevat myös maakuntakaavan erityismääräykset em3 ja em16, jotka edellyttävät, että yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistuttava siitä, etteivät Huutisuo-Sasin (FI0309008) ja Pinsiön-Matalusjoen (FI0356004) Natura-alueiden läheisyydessä suoritettavat toimenpiteet yksin tai yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alueet on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Erityistä huomiota tulee kiinnittää vesitalouteen kohdistuvien haitallisten vaikutusten vähentämiseen ja veden laadun säilymiseen.

- Kaavaluonnoksessa on huomioitu maakuntakaavan Voimalinjan yhteystarve -merkintä. Maakuntakaavassa on tämän lisäksi samaan johtokäytävään osoitettu olemassa oleva Elovaara-Kyröskoski-voimalinja, joka on syytä esittää kaavakartassa. Mainittakoon, että Elovaara-Kyröskoski 110 kV:n voimalinjan uusimishankkeen suunnittelu on aloitettu ja Pirkanmaan liitto on antanut hankkeesta lausuntonsa 28.2.2020 sekä osallistunut 10.3.2020 pidettyyn viranomaistapaamiseen.
- Hämeenkyrön ja Nokian rajalle sijoittuva Pinsiön-Matalusjoen uoma kuuluu Natura 2000 -verkostoon. Karttateknisesti on haastavaa osoittaa Natura-alue samalle sijainnille suunnittelualueen rajan kanssa. Natura-alueet on osoitettu kaavassa harmaalla pallorasterilla. Olisi hyvä vielä pohtia, voidaanko esitys- ja karttateknisillä ratkaisuilla helpottaa kaavakartan luettavuutta, esimerkiksi suunnittelualueen rajan siirtämisellä muiden aluetta koskevien merkintöjen alle. Joelle ja sen vaikutusalueelle on osoitettu muun muassa myös ohjeellinen ekologinen yhteys -merkintöjä, joiden luettavuutta voidaan muutoksilla parantaa.
- Pinsiönkankaalle on maakuntakaavassa osoitettu Virkistysalue-merkintä (V), jolla osoitetaan seudullisesti merkittävät virkistysalueet, jossa tosin voi sijaita olemassa olevia vakituisia tai lomarakennuspaikkoja. Aluetta koskevassa suunnittelumääräyksessä todetaan, että alue varataan yleiseen virkistykseen ja ulkoiluun. Samalle alueelle on osoitettu myös Matkailun ja virkistymisen kehittäminen kohdealue -merkintä, jonka kehittämissuosituksen mukaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee edistää matkailuelinkeinojen ja yleisen virkistymisen palvelujen sijoittumista alueelle. Erityistä huomiota tulee kiinnittää palveluiden saavutettavuuteen sekä uusien toimintojen yhteensovittamiseen alueen luonto-, maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen kanssa. Alueella tulee edistää virkistysreittien toteuttamista ja ylläpitoa. Osayleiskaavaluonnoksessa on tälle alueelle kuitenkin osoitettu kahden olemassa olevan pientaloryhmän lisäksi uusi neljän pientalon alue (ohjeellisen ulkoilureitin eteläpuolelle) valtakunnallisesti merkittävän Hämeenkaantien (Sasintien) varteen. Maakuntakaava ei tue uusien rakennuspaikkojen sijoittamista tälle alueelle, ja asia vaatii vielä uudelleen arviointia.
- Pinsiönkangas-Ketunkivenkangas on maakuntakaavassa osoitettu Arvokas geologinen muodostuma -merkinnällä (harjualue / ge1), Maakunnallisesti arvokas alue tulee osoittaa yleiskaavakartalla ja suunnittelu- ja suojelumääräysten sisältö tulee ottaa huomioon yleiskaavamääräyksissä. Niin ikään paikallisesti arvokkaaksi luokiteltu Mahnalanharju tulee osoittaa yleiskaavakartalla ja ottaa suunnittelussa huomioon. Lisätietoa kohteista saa Pirkanmaan POSKI-hankkeen yhteydessä laaditusta arvokkaiden harjualueiden inventoinnista, johon liittyvät raportit löytyvät maakuntakaavan nettisivulta: <https://maakuntakaava2040.pirkanmaa.fi/poski/arvokkaat-harjualueet>
- Selkeyden vuoksi olisi hyvä nostaa ilmastokestävää rakentamista koskevat yleismääräykset muiden yleismääräysten kanssa samaan osioon kaavakartan merkinnät ja määräykset -osiossa. Myös luo-mk-merkintä voisi olla merkintäkokonaisuuksien yhtenevyyden kannalta muiden luo-merkintöjen yhteydessä.

Täydennetään kaavamääräyksiä Miharin pohjavesialueella siten, että edellytetään varautumista tekopohjaveden muodostamismahdollisuuksien selvittämiseen.

Natura-tarveharkinta laaditaan ehdotusvaiheen aineiston liitteeksi.

Tarkistetaan voimajohtomerkinä toteutuneen mukaiseksi kaavakartalle.

Tarkistetaan Natura 200 verkostoon kuuluvan alueen ja joen merkintätapa, ohjeellinen ekologinen yhteys ja suunnittelualueen rajausten siten, että niiden luettavuus paranisi.

Pinsiönkankaan seudullisesti merkittävän virkistysalueen pinta-alasta sijoittuu osayleiskaavan alueelle noin 7 %. Alue on Matkailun ja virkistymisen kehittämisen kohdealuetta. Osayleiskaavaan sijoittuvalla alueella ei ole tiedossa matkailuelinkeinojen ja yleisen virkistymisen palvelujen sijoittumisen tavoitteita. Asuinrakennuspaikat ovat maanomistajan tavoite ja sijoittuvat tien lähelle, jolloin vapaa-alue jätetään ulkoiluun ja ulkoilureittejä varten. Alue ja lähialue ovat myös läheisen Sasin ulkoilupainotteisen päiväkodin lasten ulkoilualuetta. Kaavaratkaisu turvaa pääsyn Pinsiönkankaan laajalle virkistysalueelle.

Maakunnallisesti arvokas geologinen muodostuma osoitetaan yleiskaavakartalla ja suunnittelu- ja suojelumääräysten sisältö otetaan huomioon yleiskaavamääräyksissä. Niin ikään paikallisesti arvokkaaksi luokiteltu Mahnalanharju osoitetaan yleiskaavakartalla ja otetaan suunnittelussa huomioon.

Nostetaan ilmastokestävää rakentamista koskevat yleismääräykset muiden määräysten kanssa samaan osioon kaavakartan merkinnät- ja määräykset -osiossa.

3. PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO

Arkeologinen kulttuuriperintö

Alueen tunnetut kiinteät muinaisjäänneet ja muut kulttuuriperintökohteet on merkitty kaavaan osa-aluemerkinnällä sm ja s/1. Merkintään sm liittyvässä kaavamääräyksessä todetaan, että kohdetta koskevista suunnitelmista on pyydettävä museoviranomaisen lausunto (Museovirasto tai maakuntamuseo). Määräystekstistä voi jättää maininnan Museovirastosta pois, sillä alueellisena vastuumuseona Pirkanmaan maakuntamuseo hoitaa alueen arkeologista kulttuuriperintöä. Muinaisjäänneiden ja muiden kulttuuriperintökohteiden päälle tai läheisyyteen ei ole kaavassa osoitettu rakentamista. Kaava-alueen pohjoisosassa on esitetty uusi tieyhteys, joka sivuaa kolmea kiinteää muinaisjäännettä (Palko 1, Palko 2 ja Hakala 2). Tieyhteyden vaikutusta muinaisjäänneisiin tulee arvioida tarkemmin tiesuunnittelun aikana. (ELY:n vt3-rinnakkaistie)

Kaavakartalta puuttuvat seuraavat kiinteät muinaisjäänneet (kohdenimen perässä oleva numero on kohteen muinaisjäänne rekisterin tunnus): Samelusjärvi NW (1000039193), Isoniitty 1 (1000039194), Isoniitty 2 (1000039195),

Tarkistetaan kaavamääräys muotoon "museoviranomaisen lausunto".

Tarkistetaan kiinteät muinaisjäänneet kaavaehdotukseen.

<p>Hakala 2 (1000038236), Palko 1 (1000038234), Palko 2 (1000038233) sekä Killerinvuori (108010053). Lisäksi kaavakartasta puuttuvat seuraavat kulttuuriperintökohteet (merkintä s/1): Kalkumäki Ahrola (1000039150), Laitila Salminus (1000039149), Mahnala Mäki-Kauppara (1000040284) sekä Mahnala Nikkilä (1000039152).</p> <p>Kohde Sasi (Sassi, Sasila) (1000014103) on kaavaan merkitty suojelumerkinnällä s/1. Kyseessä on kuitenkin kiinteä muinaisjäänös, joten kohteen merkintä on sm. Lisäksi kohteella Sarkkila (1000014102) on molemmat merkinnät sm ja s/1: kohde on muinaisjäänös, joten sen merkintä on sm. Puuttuvat kohteet tulee lisätä kaavaan ja mainitut kohdemerkinnät tulee korjata. Muinaisjäänösten ja muiden kulttuuriperintökohteiden aluerajaukset ovat tarvittaessa ladattavissa Museoviraston kulttuuriympäristön paikkatietoaineistoista: https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/tietojarjestelmat/kulttuuriympariston-tietojarjestelmat/kulttuuriympariston-paikkatietoaineistot.</p> <p>Rakennettu ympäristö</p> <p>Yleismääräyksessä ohjataan rakentamista varsin onnistuneesti edellyttämällä ympäristöönsä sovittamista sekä puuta julkisivun päämateriaaliksi. Pirkanmaan maakuntamuseo esittää tutkittavaksi, voisiko määräykseen lisätä myös edellytyksen, että rakentaminen tulee myös värityksen ja pihan järjestelyiden osalta sovittaa ympäristöönsä ja alueen perinteiseen rakentamistapaan ja että alueella tulee välttää pengertämistä ja muita maastoa voimakkaasti muokkaavia toimenpiteitä. Kaavamääräysten loppuun, toisen Yleismääräykset-otsikon alle kirjatut ilmastokestävän rakentamisen määräykset tulisi yhdistää määräysten alussa oleviin yleismääräyksiin.</p> <p>Asumisen ja vapaa-ajan asumisen alueita osoittavien käyttötarkoituksimerkintöjen määräyksissä mainitaan useissa kohdin, että tasamaalla rakennukset saavat olla enintään puolitoistakerroksisia, mikä on varsin onnistunut ratkaisu. Myös rakentamisen väljyys on huomioitu hyvin asettamalla rakennuspaikan pinta-alaan sidotut maltilliset rakentamisen enimmäismäärät.</p> <p>Tekeillä olevan rakennetun ympäristön selvityksen potentiaaliset arvokohteet ja -alueet on merkitty kaavaluonnokseen. Selvityksen on tarkoitus valmistua kaavan ehdotusvaiheeseen mennessä, ja arvokohteiden sekä alueiden merkintöjä ja määräyksiä tarkennetaan kaavaehdotuksessa. Pirkanmaan maakuntamuseo ottaa näihin asioihin tarkemmin kantaa ehdotusvaiheessa. Lähtökohtaisesti kaikki erikseen inventoidut, erityistä kulttuurihistoriallista arvoa omaavat rakennukset tai pihapiirit tulisi merkitä kaavaan purkamisen kieltävällä sr-merkinnällä. Määräykseen on myös syytä sisällyttää edellytys, että näitä kohteita koskevissa merkittävässä hankkeissa tulee olla yhteydessä alueelliseen vastuumuseoon. Kaava-aineistoon tulee myös lisätä indeksoitu suojeltujen rakennetun ympäristön kohteiden ja arvoalueiden luettelo ja varustaa kaavakartalla vastaavia kohteita tai alueita koskevat merkinnät samoilla indekseillä. Kaavaluonnoksessa on asianmukaisesti osoitettu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden kulttuurimaisemien alueet ja annettu niitä koskevat määräykset. Myös kaava-alueen läpi kulkeva historiallinen tielinja, osa vanhaa Hämeenkaan ja Kyrönkankaantietä, joka on määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi, on asianmukaisesti merkitty kaavakartalle. Pirkanmaan maakuntamuseo ehdottaa tielinjaa koskevaa kaavamääräystä selkeyttäväksi: Tien maisemalliset ja historialliset ominaispiirteet, linjaus ja suhde ympäristöön tulee säilyttää. Tavanomaiset tien hoito- ja kunnostustyöt ovat sallittuja. Suuremmista tien linjausta ja sen rakenteiden muuttamista koskevista suunnitelmista tulee neuvotella museoviranomaisen kanssa.</p>	<p>Tarkistetaan kiinteäksi muinaisjäänökseksi kaavaehdotukseen.</p> <p>Tarkistetaan kaavan yleismääräyksiä.</p> <p>Tarkistetaan kaavamääräyksiä ja lisätään kohdenumerot kaavakartalle. Rakennusinventoinnin kohteista vain luokkiin 1 ja 2 arvotetut kohteet merkitään kaavakartalle säilytettävänä rakennuksina tai rakennusryhminä.</p> <p>Tarkistetaan kaavamääräystä.</p>
<p>4. NOKIA</p> <p><u>Nokian kaupungilla</u> ei ole huomautettavaa Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -oikeusvaikutteisen osayleiskaavan valmisteluvaiheen aineistosta.</p>	<p>Ei aiheuta toimenpiteitä.</p>
<p>5. TAMPERE</p> <p><u>Tampereen kaupungin</u> maankäytön suunnittelu ja kiinteistötoimi kaupungin maaomaisuuden haltijana ovat tutustuneet aineistoihin, eikä niistä ole huomautettavaa.</p>	<p>Ei aiheuta toimenpiteitä.</p>
<p>6. SISÄ-SUOMEN POLIISILAITOS</p> <p><u>Poliisilaitoksella</u> ei ole huomautettavaa valmisteilla olevasta Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -osayleiskaavaluonnokseen.</p>	<p>Ei aiheuta toimenpiteitä.</p>

<p>7. LEPPÄKOSKEN SÄHKÖ OY</p> <p>Leppäkosken Sähkö Oy kiittää mahdollisuudesta lausua Sasi-Mahnala-Laitila osayleiskaavan valmisteluvaihetta. Uusi osayleiskaava ei aiheuta muutoksia nykyiseen sähköjakeluverkkoon. Tämän perusteella Leppäkosken Sähkö Oy:llä ei ole lausuttavaa otsikon mukaisen osayleiskaavan valmisteluvaiheesta.</p>	<p>Ei aiheuta toimenpiteitä.</p>
<p>8. TELIA TOWERS FINLAND OY</p> <p>Matkaviestintukiasema on M-1 kaava-alueella (maa- ja metsätalousalue), tukiasemakiinteistön sijainti on merkitty karttoihin. Toki osayleiskaavan kaavakarttaan voisi kolmion mallisen kiinteistön muuttaa ET-alueeksi.</p> <p>Matkaviestintukiasemaan ja sen kiinteistöön ei kohdistu osayleiskaava-aineiston (kaavakartta, OAS, kaavaselostus) ja tulkintamme mukaan toimia. Näin ollen itse kaavakarttaluonnokseen ja -selostukseen, kuten ei myöskään OAS-aineistoon, Telia Towers Finland Oy:llä ei ole lausuttavaa tai muutosesityksiä (lukuun ottamatta mastoalueen mahdollista muutosta kaavaan ET-alueeksi).</p> <p>Yleisesti asemakaavamuutoksista ja uusista, suunnitteilla olevista asemakaava-alueista: Asemakaavamuutokset ja uudet asemakaava-alueet tulevat aina toteutuessaan lisäämään alueen langattoman dataviestinnän määrää voimakkaasti, joten on hyvä ottaa aina huomioon tukiasematarpeet uusissa kaavahankkeissa sekä tarvittaessa kaavamuutoksissa. Myös osayleiskaavojen valmisteluvaiheissa on hyvä huomioida tele- ja datapalvelut (matkaviestintukiasemat) osana kaavasunnittelua, teleyhteydet ovat osa infraa.</p>	<p>Masto merkitään yleiskaavaan et-kohdemerkinnällä kaavan mittakaava ja yleispiirteisyys huomioon ottaen.</p> <p>Ei aiheuta toimenpiteitä.</p>
<p>9. PERUSTURVAPALVELUT</p> <p>Perusturvapalveluiden järjestämisen ja tuottamisen näkökulmasta kaavalla ei ole vaikutusta. Terveystieteiden palvelut toteutetaan neuvola- ja kouluterveydenhuollossa suunnitellusti nykyisellä mallilla eikä kaavasta aiheudu muutosta palvelutarpeeseen. Kaava-alue on pientalovaltainen eikä alueelle ole suunnitteilla esimerkiksi palveluasumisen yksiköitä. Väestörakenteen tasapainottamisen näkökulmasta kaava on tervetullut, mikäli alueelle saadaan työikäisiä ja lapsiperheitä.</p>	<p>Ei aiheuta toimenpiteitä.</p>
<p>10. SIVISTYSLAUTAKUNTA</p> <p>kokous 17.2.2021 Pöytäkirja on tarkastettu. § 15 Sivistyslautakunnan lausunto Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma - osayleiskaavasta HMKDno-2017-361</p> <p>Valmistelija: Elina Silomäki, talous- ja hallintoasiantuntija, elina.silomaki@hameenkyro.fi</p> <p>Kuvaus Sasi, Mahnala, Laitila ja Metsäkulma muodostavat vetovoimaisen pientaloasumisen ja maaseutuelinkeinojen alueen vesistöjen ääreen, Hämeenkyrön keskustasta kaakkoon. Alue on lähes kokonaan valtakunnallisesti arvokasta maisema- aluetta. Kunta haluaa edistää alueen elinvoimaisuutta ja arvojen säilymistä ja on siksi käynnistänyt uuden osayleiskaavan laatimisen. Tavoitteena on osoittaa kuivan maan ja rantojen asuinpienalojen ja lomarakennusten rakennuspaikat suoraan rakennusluvilla rakennettaviksi.</p> <p>Suunnittelualueen rajauksen lähtökohtana on voimassa olevan Sasi - Mahnala - Laitila -osayleiskaava. Lisäksi mukaan on otettu Siurontien varsi, Metsäkulma ja Matalusjoen alajuoksun valuma- aluetta sekä alueita Palkon kylästä. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 62 km² ja se on yhdyskuntarakenteeltaan lähes kokonaan haja-asutusaluetta. Valtatietä 3 pitkin alueelta on 15 min kunnan keskustaan ja 30 min Tampereelle. Alue on nykyisellään suunnittelutarvealuetta.</p> <p>Uuden osayleiskaavan laatiminen on tarpeen monesta syystä. Voimassa oleva Sasi - Mahnala - Laitila -osayleiskaava on tiedoiltaan vanhentunut, koska kaava ja sen selvitykset on laadittu noin 30 vuotta sitten. Laadinta-ajankohdan jälkeen on tullut myös useita lakimuutoksia, jotka uudessa kaavassa tulee ottaa huomioon. Uusia tavoitteita suunnittelutilanteeseen asettavat myös mm. Hämeenkyrön strateginen yleiskaava ja Vt3-tiesuunnitelma.</p> <p>Suunnittelutarvealueena alueelle on kohdistunut vuosittain useita uusien rakennuspaikkojen hakemuksia. Osayleiskaavan laatiminen on tarpeen alueen kokonaispotentiaalain selvittämiseksi ja arvokkaan ympäristön turvaamiseksi.</p>	

<p>Hämeenkyrön kunnanhallitus on asettanut Hämeenkyrön Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -oikeusvaikutteisen osayleiskaavan valmisteluvaiheen aineiston nähtäville 7.12.2020-15.2.2021 väliseksi ajaksi. Valmisteluvaiheen kaavaselostus ja valmisteluvaiheen kaavakartta ovat oheismateriaalina.</p> <p>Päätösehdotus Esittelijä Kimmo Levänen, sivistysjohtaja, kimmo.levanen@hameenkyro.fi Sivistyslautakunnalla ei ole Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma -oikeusvaikutteisen osayleiskaavan valmisteluvaiheesta lausuttavaa.</p> <p>Päätös: Hyväksyttiin.</p> <p>Puheenjohtaja Mauri Lepola poistui esteelliseksi ilmoittautuneena tämän asian käsittelyn ajaksi. Esteellisyyden syy: Lepola omistaa kiinteistön kyseisellä kaava-alueella. Puheenjohtajana toimi tämän asian käsittelyn ajan varapuheenjohtaja Pasi Eloranta.</p> <p>Esteellisyys Mauri Lepola, Tiedoksi: Kaavoitus (kirjaamo)</p>	<p>Ei aiheuta toimenpiteitä.</p>
<p>11. YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA</p> <p>Kunnanhallituksen 8.10.2018 laadittujen tavoitteiden mukaisesti tulee nykyisen osayleiskaavan rantarakennuspaikat säilyttää uudessa yleiskaavassa. Merkintöjä tulee selkeyttää ja karsia. Merkinnät eivät tule olla tulkinnanvaraisia. Merkinnät, jotka eivät ole velvoittavia tulee poistaa. Päällekkäisiä merkintöjä, jotka eivät tarjoa lisäarvoa kaavaan, tulee välttää.</p> <p>Mahdollisuus vapaa-ajan asuntojen muuttamiseen vakituiseksi asunnoiksi suoraan rakennusluvalla on hyvä uudistus. Kaikki kaavaan merkityt rakennuspaikat tulee poistaa suunnittelutarveharkinnasta, jotta kaikille kaavassa osoitetuille rakennuspaikoille voi myöntää luvan suoraan rakennusluvalla. Suunnittelutarvealueet tulee määräytyä rakennusjärjestyksen suunnittelutarvealueen mukaisesti, kaava- aluetta ei tule osoittaa suunnittelutarvealueeksi.</p> <p>Rakennuspaikan minimikoko tulisi muuttaa tasapuolisuuden takia kaikilla rakennuspaikoilla 2 000 m², mikäli rakennus kytketään keskitettyyn jätevesijärjestelmään. Suuri merkintöjen määrä vaikeuttaa kyläalueilla kaavan lukemista ja alueiden rajauksia on vaikea hahmottaa. Kaavamerkinnät ja niiden rajaukset tulee olla selkeästi luettavissa. Pohjavesialueen jätevesien käsittelyn vaatimukset tulee tarkentaa kaavaan.</p> <p>Rakennetun kulttuuriympäristöön ja sra- aluemerkinän selvitykset tulee toimittaa ennen kuin niistä voidaan lausua. Edellä mainittujen alueiden kiinteistönomistajia tulee kuulla erikseen ennen heidän omaisuuteensa kohdistuvan suojelupäätöksien asettamista. Aurinkopellon asemakaava- alueen rajaus tulee tarkastaa ja korjata uuteen yleiskaavaan. Matalusjoen rant- ja va- merkintöjä ja sisältöä tulee muuttaa ja tarkentaa.</p> <p>Asian käsittely: Muutettu ehdotus: Tarkastusinsinööri Suoniemi muutti ehdotuksensa kolmannen kappaleen muotoon: Mahdollisuus vapaa- ajan asuntojen muuttamiseen vakituiseksi asunnoiksi suoraan rakennusluvalla on hyvä uudistus, mikäli vaaditut ehdot täyttyvät. Kaikki kaavaan merkityt rakennuspaikat tulee poistaa suunnittelutarveharkinnasta, jotta kaikille kaavassa osoitetuille rakennuspaikoille voi myöntää luvan suoraan rakennusluvalla. Suunnittelutarvealueet tulee määräytyä rakennusjärjestyksen suunnittelutarvealueen mukaisesti, kaava- aluetta ei tule osoittaa suunnittelutarvealueeksi. Keskustelun kuluessa tehtiin muutosesitys. Anna- Kaisa Immonen esitti: päätösehdotuksesta poistetaan ensimmäinen lause: Kunnanhallituksen 8.10.2018 laadittujen tavoitteiden mukaisesti tulee nykyisen osayleiskaavan rantarakennuspaikat säilyttää uudessa yleiskaavassa. Kari Isokivijärvi kannatti esitystä.</p> <p>Päätettyään keskustelun puheenjohtaja totesi, että on tehty esittelijän esityksestä poikkeava kannatettu esitys; Anna- Kaisa Immosen esitys, jota Kari Isokivijärvi kannatti. Lautakunta hyväksyi puheenjohtajan äänestystapaesityksen: pohjaesitys Jaa ja Immosen esitys Ei.</p>	<p>Hallitus on hyväksynyt tarkistetut tavoitteet nähtäville asettamisen yhteydessä. Ohjausryhmän kanssa sovittiin syksyllä 2020 menettely asian ratkaisemiseksi, ja että menettelystä tiedotetaan maanomistajakirjeessä, nettisivulla ja yleisötilaisuudessa. Esittämistapaa ja kaavamääräyksiä selkeytetään ehdotusvaiheessa. Kaavakartalle ei ole osoitettu ylimääräisiä merkintöjä.</p> <p>Kaikille kaavassa osoitetuille rakennuspaikoille voi myöntää luvan suoraan rakennusluvalla. Selvästi kyläalueiden ulkopuolelle jäävillä laajoilla yhtenäisillä metsäalueilla käytetään jatkossakin suunnittelutarvemenettelyä.</p> <p>Tarvittaessa otetaan erillisiä karttaotteita alueilta, joiden kaavamerkinnöistä ei saa selvää koko kaava-alueen kattavasta kaavakartasta.</p> <p>Kulttuuriympäristöselvityksestä järjestetään erillinen yleisötilaisuus.</p> <p>Tarkistetaan Aurinkopellon asemakaava-alue osayleiskaavakarttaan.</p>
<p>12. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENNUSPÄÄLLIKÖ JARI LUOMA</p> <p>Kaavan seuraavan vaiheen eli ehdotusvaiheen laatimisessa tarvittaisiin kunnan näkemys mm.</p>	

- **kunnallistekniikan laajenemissuuntiin ja vaiheistukseen SMLM-alueella**
  - Vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on tutkittu ja määritelty viemäröinnin laajentumisen osalta kehittämisalueet joita SMLM-alueella ovat Lemmakkala, Metsäkulma, Raattajärvi ja Sasi.
  - Alueille (Lemmakkala, Metsäkulma, Raattajärvi), joilla viemäröinnin toteuttaminen kunnan vesihuoltolaitoksen toimesta ei ole itsestään selvää, laadittiin kysely, jossa selvitettiin vesihuoltojärjestelmien nykytilannetta ja liittymishalukkuutta. Noin 3/4 vastaajista ilmoitti, ettei ole kiinnostunut liittymään vesi- ja viemäriverkostoon.
  - Kehitysalueilla, joissa kunnan vesihuoltolaitos on esitetty mahdolliseksi toteuttajaksi, käytetään seuraavia toteutusperiaatteita:
    - 1) Toteuttaminen edellyttää vähintään 70 % kiinteistöjen liittymishalukkuutta;
    - 2) kiinteistöjen kanssa tehdään ehdollinen liittymissopimus ja suunnittelu aloitetaan vasta, kun 70 % liittymishalukkuutta vastaava määrä sopimuksia on allekirjoitettu;
    - 3) jos liittymissopimusten määrä ei täyty yhdessä vuodessa, hanke raukeaa;
    - 4) kiinteistöjen tulee sijaita alueella tarkoituksenmukaisena kokonaisuutena;
    - 5) jos vesihuollon rakentamisen kustannusarvio on oleellisesti alustavaa kustannusarviota korkeampi, toteuttaminen harkitaan erikseen.
  - Normaali liittymismaksu (sama koko kunnan alueella)
  - Kuluttajalle normaali käyttösopimus ja käyttömaksu
  - Korotettu perusmaksu asemakaava-alueeseen verrattuna.
  - Hämeenkyrön kunta huolehtii suunnittelusta, rakentamisesta ja hankkeen rahoituksesta
  - Kuluttaja maksaa liittymismaksun lisäksi tonttijohdon ja mahdollisen kiinteistöpumppaamon.
  - Alueita toteutetaan enintään 1 vuodessa.
- **asumisen laajenemissuuntien priorisointi / viemäri**
  - Kehittämissuunnitelmassa on esitetty aikataulu, mikäli yllä esitetyt toteutusperiaatteet toteutuvat.
- **viemärin priorisointi onko ehdoton / rantojen loma-asuntojen muuttaminen vakituiseen asumiseen**
  - Ei mielestäni ole. Viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden jätevesien johtamisen määräykset ja säännöt kerrotaan hajajätevesiasetuksen (valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkoston ulkopuolella 157/2017) ja Hämeenkyrön kunnan Ympäristönsuojelumääräyksissä.
- **viemärin priorisointi onko ehdoton / kuivan maan rakennuspaikat**
  - Ei mielestäni ole. Viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden jätevesien johtamisen määräykset ja säännöt kerrotaan hajajätevesiasetuksen (valtioneuvoston asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkoston ulkopuolella 157/2017) ja Hämeenkyrön kunnan Ympäristönsuojelumääräyksissä.
- **tieverkon ja liikenteen tulevaisuuteen (mm. Sasin uusi etl ja rinnakkaistiet, yksityisteiden kysymykset asumisen laajentuessa)**
  - Kannattaa tarkentaa ELY:stä Sasi ja rinnakkaistiet. Kunnalla on tahtotila luopua yksityisteiden hoitosopimuksista ja siirtyä pelkästään avustusjärjestelmään. Tämä voi osaltaan vaikuttaa siihen, jos kunta haluaa ohjata liikennettä/toimintoja yksityisteiden varteen. Elikä luultavasti yksityistiekunnat odottavat saavansa näissä tapauksissa jonkinlaisia korvauksia.
- **joukkoliikenteeseen ja liityntäpysäköintiin (tuleeko muita LIIPY-varauksia kuin Sasin eritasoliittymään),**
  - En esitä alueelle muita.
- **kevyen liikenteen tulevaisuuteen ja toteutettavuuteen ja vaiheistukseen**
  - Kaavassa esitetyt uudet kevyen liikenteen väylät ovat valtioneiden varrella ja niitä varmaan saataisiin toteutumaan yhteistyössä ELY:n kanssa malilla, missä kunta ne 100 % kustantaa. Maisematien varteen tehdyt kevarit maksoivat kunnalle n. 400 000 € / km. Nyt vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, missä karsimme ja etsimme säästöjä, on vaikea hahmottaa, koska nämä voisivat olla ajankohtaisia.
- **ulkoilureittien tulevaisuuteen ja toteutettavuuteen**
  - Olisiko tämä enemmän liikuntapalveluiden tonttia.
- **kunnan vedenottamon suojelun vaatimiin aluevarauksiin ja määräyksiin**

Tarkistetaan vesihuoltolinjojen merkinnät kaavakartalla (luonnosvaiheessa maakuntakaavan suurpiirteiset merkinnät).

Merkitään kaavaselistukseen tiedoksi vesihuoltolaitoksen toteutusperiaatteet.

Lisätään tiedot kaavaselistukseen.

Merkitään tiedoksi.

Tarkistetaan rinnakkaistiet viimeisimpien suunnitelmien mukaisiksi ja teiden luokkia kuvaavat kirjaintunnukset ELY-keskuksen lausunnon mukaiseksi (st/pk- tai yt/kk-merkinnöillä).

Ei aiheuta muutoksia kaavaluonnokseen.

Ei aiheuta muutoksia kaavaluonnokseen.

Ulkoilureittejä voidaan toteuttaa maanomistajien suostumuksella myös maa- ja metsätalousvaltaisille alueille. Osa ulkoilureittimerkinnöistä poistetaan kaavaehdotuksesta maanomistajien toiveesta. Maanomistajien pelkona on, että kaavamerkintä haittaa elinkeinotoiminnan kehittämistä.

<ul style="list-style-type: none"> - Pohjavesialueen lähisuojavuohyöhykkeen osalta, huomiot mm. siihen, ettei alueelle esim. mahdollisteta polttoainesäiliöitä eikä muuta kemikaalien varastointia tai käsittelyä, jätevedet johdetaan viemäriin tai umpisäiliöön, lannanlevitys kielletty ja ei maalämpöjärjestelmiä. • kunnan omistamien kiinteistöjen ja rakennusten tulevaisuuteen, <ul style="list-style-type: none"> - Päiväkoti ja koulu ovat hiljan saneerattu, joten uskon niiden säilyvän kunnan omistuksessa ainakin lähitulevaisuuden, huolimatta ennustetusta lapsikadosta. • kunnan omistamien metsien tulevaisuuteen, <ul style="list-style-type: none"> - Suunnittelualueella ei kunnalla juurikaan metsää ole, mutta metsien suhteen toimitaan metsänhoitosuunnitelman mukaan eli pääsääntöisesti hoitaen ja harventaen. • kunnan ylläpitämien uimarantojen ja venealkamien ja puistojen ja leikkialueiden tulevaisuuteen, <ul style="list-style-type: none"> - Kunnalla on tällä hetkellä vain yksi virallinen uimaranta Järvenkylässä. Uusien perustaminen vaatii jo korkeamman tahon päätöksen. Mielestäni kunnan venealkamia tai puistoja ei alueella ole. Leikkialueita on päiväkodin ja koulun pihalla ja uskon, että niistä pidetään huolta niin kauan kuin koulu ja päiväkotit ovat toiminnassa. • tulvariskeihin ja hulevesien hallintaan <ul style="list-style-type: none"> - Näistä asioista ei muistaakseni ollut ongelmaa suunnittelualueella. Tulvariskikartta löytyy Kyrösjärvestä, mutta emme löytäneet alapuolisesta Kirkkojärvi-Mahnalanselkäalueesta. (www.tulvakartta.fi –palvelu) • ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen <ul style="list-style-type: none"> - Rakennettu viemäriverkosto vähentää loka-autojen liikennöintitarvetta alueella. • muu mahdollinen näkökulma • ja kaikkia edellä mainittuja koskeviin kaavamerkintöihin ja -määräyksiin, aluevarauksiin ja yleismääräyksiin sekä vaikutusten arviointiin ja vaiheistukseen. <ul style="list-style-type: none"> - Olisi hyvä, kun olisi sähköinen kaava missä voisi halutessaan laittaa eri tasoja (kaava merkintöjä) päälle ja pois päältä, niin se selkeyttäisi kaavakartan tarkastelua. Kartassa on paljon merkintöjä. <p>Kaavaratkaisua pitäisi peilata mm.</p> <ul style="list-style-type: none"> • vesihuollon kehittämissuunnitelmaan ja • yllä mainittujen asioiden toteutettavuuteen ko. aikavälillä / talousarvio ja muut suunnitelmat. • kuntastrategiaan, ilmasto-ohjelmaan ym. ym. 	<p>Pohjavesialueita koskee pohjaveden muuttamis- ja pilaamiskielto. Pohjavedenottoa ei ole määritelty vesioikeudellisia suoja-alueita vaan ohjeelliset lähisuojavuohyöhykkeet, niitä ei merkitä kaavakartalle. Vaikka pohjavesialueen suojelusuunnitelmalla ei ole sitovia oikeusvaikutuksia, pohjaveden suojelunäkökohdat tulevat esille kuntien ja alueellisten viranomaisten myöntäessä erilaisia lupia pohjavesialueille sijoitettaville toiminnoille.</p> <p>Yleiskaavan toteuttaminen osaltaan edistää lapsiperheiden mahdollisuuksia asettua asumaan kaava-alueen kyliin. Kaavan toteutuminen on kuitenkin kiinni maanomistajien halukkuudesta myydä rakennuspaikkoja.</p> <p>Kaavassa ei osoiteta uusia uimarantoja. Rannat ovat pääosin yksityisten omistuksessa, joitakin yhteisiä alueita on.</p> <p>Merkitään tiedoksi.</p> <p>Kaavakartta on laadittu paikkatieto-ohjelmalla, joten on mahdollista, että se taipuu myös kunnan karttapalveluun esitettäväksi erillisinä tasoina.</p>
<p>13. ELINYMPÄRISTÖJOHTAJA RITVA ASULA-MYLLYNEN</p> <p>LAUSUNTO SMLM-KAAVASTA 12.4.2021 Elinympäristöjohtaja Ritva Asula-Myllönen</p> <p>Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkulma osayleiskaavan tavoitteissa on paljon hyviä asioita ja haluan tässä lausunnossa nostaa esiin muutaman, joilla on merkitystä erityisesti kunnan ajankohtaisissa kasvutavoitteissa, joita kohti kaikkia päätöksiä tulisi arvioida. Tavoitteista tuleekin pitää mielessä vahvasti kasvukunnan imagon toteutuminen. Kylätyöpajoissa on tullut esiin sekä maltillinen kasvutavoite että paljon asukkaita lisäävä tavoite ja jälkimmäinen tulisikin olla perustellumpaa toimintaympäristön muututtua vuoden 2018 tavoiteasetannan jälkeen.</p> <p>Pientalorakentamista maaseudulle Pientalojen suosio on kasvussa ja Hämeenkyröllä olisi mahdollisuus vastata tähän kysyntään, sillä kaupungistuminen ei ole suosinut pientalorakentamista, kun kaupungeissa tontit on ohjattu pääosin kerrostalorakentamiseen. Rakennustietosäätiön tiedon mukaan lähes olematon tonttitarjonta pientalomuotoiselle asuntorakentamiselle suurimmissa kaupungeissa on aiheuttanut lähes 3 000 pientaloasunnon vajeen. Tutkimusten mukaan Hämeenkyröön muutetaan eniten Ylöjärveltä ja Tampereelta. Kunnan markkinoinnissa nämä alueet on tunnistettu. Rakennusalalla tiedetään, että etenkin kaupunkilaiset eivät kaipaa suuria tontteja, eivätkä sen enempää ylimääräisiä neliötäkään. Tähän liittyen SMLM-kaavoituksessa tulee huomioida ja mahdollistaa pientalo-/minitalorakentaminen.</p> <p>Siirtolapuutarhamökkialue Sasiin</p>	<p>Kaavan kuivan maan mitoitusvyöhykkeiden rajauksia ja siten emätilamitoitusta on tarkistettu ehdotusvaiheessa. Kaava mahdollistaa uusia rakennuspaikkoja 244 kpl kuivalle maalle (luonnosvaiheessa kaavaselostuksen mukaan 169 uutta rakennuspaikkaa). Lisäksi ranta-alueiden rakennuspaikkoja lisätiin 5 kpl, niitä on kaavaehdotuksessa 12 kpl. Osayleiskaava mahdollistaa strategisen yleiskaavan mukaisen väestönkasvun, vaikka otetaan huomioon myös poistuva väestö.</p> <p>Kunnan omistamat maat osoitetaan asemakaavoitettaviksi alueiksi pientalorakentamiseen.</p>

<p>Ihmisten arki on monipaikkaistunut ja citymaalaisuus ilmiönä saa ihmiset viettämään aikaansa sekä maalla että kaupungissa. Mökkeily on kasvanut koronan myötä mutta kaikki eivät halua ajaa tunteja mökilleen tai ostaa kallista ja kookasta rantamökkiä. Kaupunki- ja pienviljelyn suosiosta omalla keitaalla kertoo kaupungeissa olevien siirtolapuutarhamökkien korkea käyttöaste ja kysyntä. Pienviljely on ekologista, kun ruokaa ei tarvitse tuoda kaukaa, ja itse viljellyn ruoan puhtaudesta voi olla varma.</p> <p>Puutarhatöiden määrä on tällaisessa hallittavissa ja samalla saa kuitenkin terveyttä edistäviä luontovaikutuksia, maaseudun vihreyden ja rauhan. Mökkipuutarhaelämä antaa sekä piilopirttimäistä omaa tilaa että mahdollisuuden lisätä yhteisöllisyyttä alueella naapureiden kesken. Tämänkaltaisen minihuvilaelämä ja pienmökkeily kiinnostaa erityisesti nuoria aikuisia ja voisi olla askel vakituisempaan asumiseen kunnassa, joka tulisi näin helposti tutuksi. SMLM-kaavoituksessa voisi mahdollistaa alueen, johon voisi syntyä siirtolapuutarhamökkeilyä.</p> <p>Loma-asuntoja ja niiden muuttamista ympärivuotisiksi kodeiksi Ihminen voi viettää loma-asunnollaan niin paljon aikaa, kun haluaa ja poikkeusolot ovat lisänneet mökkeilyä ja etätyötä mökiltä. Myös matkailu on suuntautunut enemmän kotimaahan, mikä tulee huomioida Hämeenkyrönkin mahdollisuutena ja kiinnostavuutena mökkiasumiseen. Kunnan tulee helpottaa sekä kaavoituksella että luvituksella mökkien määrän lisäämistä sekä mökkien muuttamista vakituiseksi asunnoksi kysyntää vastaavalla tavalla silloin, kun lainsäädäntö ja asumisen mahdollistavat mökin ominaisuudet sen mahdollistavat. Loma-asuntojen muuttamiseksi vakituisen asumiseen tulee laatia nykyistä selkeämmät avoimet periaatteet. Karttaan tulee määritellä alueet, joissa käyttötarkoituksen muutosta voi hakea suoraan rakennusluvalla jos em. ehdot täyttyvät, joissa muutos saattaa olla mahdollista poikkeusluvalla ja joissa se ei lähtökohtaisesti ole mahdollista.</p> <p>Nykyiset rantarakennuspaikat säilytettävä Osalla kaava-alueesta on voimassa vuoden 1992 osayleiskaava. Kunnanhallitus on 8.10.2018 hyväksynyt tavoitteet, jonka mukaan sitä noudatetaan rakentamisen ohjaamisessa, kunnes nyt tekeillä oleva osayleiskaava valmistuu. Sen mukaan tavoitteena täytyy pitää edelleen voimassa se kunnan tavoite, että nykyiset rantarakennuspaikat säilytetään.</p>	<p>Kunta voi halutessaan asemakaavoittaa Sasiin siirtolapuutarhaa asemakaavoitettavaksi tarkoitettulle AP-alueelle. Sittemmin kunta on päättänyt, että alueelle laaditaan pientaloalueen asemakaava.</p> <p>Kaavamääräykset mahdollistavat käyttötarkoituksen muuttamisen suoralla rakennusluvalla tietyin edellytyksin.</p> <p>Rantarakennuspaikkojen osoittaminen perustuu muunnetun rantaviivan pituuteen ja käytettyihin mitoituslukuihin. Vuonna 1992 laaditussa osayleiskaavassa on osoitettu yhteensä 23 rantarakennuspaikkaa loma-asumiseen, joista kaavaluonnoksen laadinnan hetkellä toteutumatta oli 12 rakennuspaikkaa. Kaavaehdotuksessa rannoille osoitetaan yhteensä 13 uutta rakennuspaikkaa, joista viisi rakennuspaikkaa kohtuullisuusuharkinnan perusteella.</p>
<p>14. HÄMEENKYRÖN YRITYSPALVELUT OY</p> <p>Kaava-alueella kulkee matkailullisesti arvokas Maisematie, joka on tunnettu myös Pirkanmaan ulkopuolella. Maisematien voi kaavaan merkitä matkailullisesti arvokkaana alueena. Maisematien varrella sijaitsee matkailullisesti arvokkaita maisema-alueita, jotka on kaavaehdotuksessa otettu hyvin huomioon. Maisematietä pitkin Siurosta kulkee pyöräreitti kaava-alueen halki. Alueella sijaitsee matkailullisestikin tunnettu Miharin ranta. Hämeenkyrössä toimivat matkailuyritykset ovat pääsääntöisesti sellaisia, joiden päätoimiala ei ole matkailu, vaan se on heillä sivutuotteena. Kaavalla ei tule rajoittaa matkailullisia toimintoja alueella. Kaavan tulee mahdollista matkailullinen pääsy alueen vesistöihin.</p> <p>Kaavantyön tarkoituksena on ollut edistää alueen elinvoimaisuutta ja mahdollistaa rakentaminen alueelle suorilla rakennusluvilla. Suunnittelutarvealue jää kuitenkin melko suureksi kaavaehdotuksessa ja osittain jopa kasvaa. Alue on Hämeenkyrölle merkittävä kasvupaikka, jonne tulee sijoittumaan rakentamista myös tulevaisuudessa. Olisi tärkeää, että kaavassa mahdollistettaisiin rakentamista tälle alueelle mahdollisimman laajasti ja ilman suunnittelutarveratkaisuja suorilla rakennusluvilla. Koulun läheisyydessä aiemmin ollut rakentamisen edullisuusvyöhyke (AP-alue) on poistunut kaavasta. Koulun läheisyyteen rakentamista tulisi mahdollistaa kaavassa enemmän.</p> <p>Yhtenä tavoitteena kaavalle oli nykyisten rantarakennuspaikkojen säilyttäminen. Tämä tavoite ei ole toteutunut, sillä kaavasta on poistunut 16 rantarakennuspaikkaa. Rantarakennuspaikkojen poisto heikentää selvästi yksityisten ihmisten kiinteistöjen arvoa. Emme näe rantarakennuspaikkojen poistolla olevan mitään positiivisia vaikutuksia alueen elinvoimalle ja toivomme, että asia otetaan uudelleen mietintään.</p> <p>Loma-asuntojen muuttaminen vakituisen asumiseen ei pitäisi olla riippuvainen kiinteistön pinta-alasta, vaan mahdollisuudesta liittyä viemäriin tai järjestää jätevesien käsittely omalla tontilla. Tällä tavoin ei syntyisi epätasa-arvoisuutta loma-asuntojen omistajien joukossa ja alueelle saataisiin mahdollisesti lisää vakituksia asukkaita.</p>	<p>Tarkennetaan tielinjauksen ja maisemanäkymien merkitystä kaavan yleismääräyksiin. Maisemallisten arvojen säilyminen edellyttää maa- ja metsätalouden säilymistä elinvoimaisena. Lisätään maa- ja metsätalouteen liittyviin kaavamääräyksiin maininta sivuelinkeinoista.</p> <p>Osayleiskaavaa toteutetaan pääosin suorilla rakennusluvilla. Ainoastaan selvästi kyläalueiden ulkopuolelle jääville kiinteistöille ei ole merkitty uusia rakennuspaikkoja, tällaisia kiinteistöjä on kaava-alueella 27 kpl.</p> <p>Ehdotusvaiheessa kuivan maan mitoitusta on tarkistettu ja osoitettu enemmän uusia rakennuspaikkoja.</p> <p>Voimassa olevassa osayleiskaavassa (v. 1992) vain loma-asuntojen rantarakennuspaikat on merkitty rakennuspaikan merkinnällä, ja vakituisen asumisen paikat ainoastaan aluevarauksina kaavakartalla. Lisäksi maisema-, luonto- ja kulttuuriympäristöarvot huomioidaan nykypäivänä kaavoituksessa tarkemmin kuin 1990-luvun taitteessa. Näin ollen eri aikoina laadittuja kaavoja ei voi suoraan verata keskenään.</p> <p>Kaavaprosessin aikana on linjattu, että käyttötarkoitusten muutokset ovat mahdollisia 5 km etäisyydellä koulusta. Näkymät vastarannalle kapeissa vesistöissä: Vakituinen asuminen todennäköisesti lisää rakennusten kokoa, muuttaa ehkä niiden luonnetta ja pihat rakennetaan intensiivisemmin (esim. rantojen pengerrykset, asfaltoinnit, autotallit, pihavalot), joten kaikkein pienimmillä loma-asuntorakennuspaikoilla ei ole tarkoituksenmukaista sallia käyttötarkoitusten muutoksia, koska rakennusten ja rakennuspaikan olosuhteet eivät välttämättä täytä vakituiselle asumiselle asetettuja vaatimuksia ja niiden muuttaminen aiheuttaisi haitallisia maisemavaikutuksia, kun pienet mökit korvattaisiin tontin kokoon nähden isoilla vakituksilla asunnoilla.</p>

<p>Pidämme tärkeänä mahdollistaa mahdollisimman paljon rakennuspaikkoja kunnan omistamille maa-alueille, sillä Aurinkopellon asemakaava-alueen täytyttyä nämä alueet ovat ainoita itäisellä alueella, jonne rakentamista kunta pystyy suoraan edistämään.</p> <p>Yleisesti kaavamerkinnöillä ei tule vaikeuttaa tai estää elinkeinojen harjoittamista alueella, kuten maa- ja metsätaloutta. Kaavassa tulee huomioida riittävät liikennejärjestelyt väestönkasvua, matkailua ja yrityksiä ajatellen. Kaavalla tulee saada ratkaisu Miinan savusaunan kiinteistöä koskevaan kaavoituskelliseen ongelmaan.</p>	<p>Kunnan omistamat alueet osoitetaan kaavaehdotuksessa asemakaavoitettaviksi pientaloalueiksi.</p> <p>Kaavamerkinnöillä ja -määräyksillä ei vaikeuteta elinkeinotoimintaa. Liikenteen osalta on huomioitu valtatie uudet liikennejärjestelyt ja kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittäminen muiden pääteiden varsilla. Miinan savusauna osoitetaan maanomistajan toiveen mukaisesti omakotiasumiseen.</p>
<p>15. METSÄHALLITUS JA METSÄKESKUS</p> <p><u>Metsähallitus</u> on tutustunut kaavaluonnokseen ja toteaa lausuntonaan seuraavaa: Suunnittelualueella sijaitsee kolme valtion omistamaa ja Metsähallituksen Luontopalvelut -yksikön hallinnoimaa luonnonsuojelutarkoitukseen hankittua kiinteistöä (liitteet 1 ja 2). Ne tullaan myöhemmin perustamaan luonnonsuojelulain mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi. Tämän vuoksi ne tulee merkitä kaavakarttaan merkinnällä SL (luonnonsuojelualue). Alueilla ei saa toteuttaa sellaisia toimenpiteitä tai hankkeita, jotka voivat oleellisesti vaarantaa tai heikentää alueen suojeluarvoja.</p> <p><u>Suomen metsäkeskus</u> tuo yleiskaava-aineistosta esille seuraavaa: Metsälaki sovelletaan metsän hoitamiseen ja käyttämiseen metsätalousmaaksi luettavilla alueilla (Metsäl. 2§). Metsälaki ei ole voimassa luonnonsuojelulain nojalla muodostetuilla suojelualueilla eikä kaavoissa suojelualueiksi osoitetuilla alueilla. Oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella metsälaki on voimassa metsän hoitamisen ja käyttämisen osalta maa- ja metsätalousalueeksi (M, MU, MY sekä muut M-alkuiset) tai virkistyskäyttöön (V, VL, VU, VR sekä muu V-alkuiset) osoitetuilla alueilla.</p> <p>Metsälaki, sertifiointi, Metso- ja Helmi –ohjelma, lukuisat metsätalouden suojelu-, hoito- ja ympäristöohjeet sekä vesiensuojeluohjeet turvaavat metsien monimuotoisuuden. Kaavoituksella ei ole tarpeen rajoittaa metsien käyttöä muuten kuin huomioimalla lakisääteiset suojelukohteet. Esimerkiksi liito-orava direktiivi lajina nauttii suojaa kaavamerkinnöistä huolimatta.</p> <p>Suomen metsäkeskus korostaa, että kaavamääräyksiä tulee soveltaa niin, että metsälain sekä maankäyttö- ja rakennuslain välille ei synny päällekkäisyyksiä.</p> <p>Tarkemmat huomiot osayleiskaava-aineistosta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alueen luontoselvitys on erittäin kattava jopa ylimitoitettu talousmetsäalueille. Metsälaki turvaa metsänkäsittelyssä ao. lain mukaiset kohteet, eikä niitä ole tarpeellista lainkaan merkitä kaavaan esimerkiksi luo -merkinnällä. • Esimerkiksi ns. liito-oravakohteet, joista syntyy LUO-2 merkintä voisi poistaa. Metsälaki turvaa myös liito-oravan esiintymispaikat metsänkäsittelyssä, niitä ei tarvitse merkitä kaavaan. Liito-oravan elinpiiri ei ole koskaan pysyvä, joten sitä ei tulisi kaavaan sellaisenaan merkitä. • Kaavan jatkovalmistelussa tulee tarkastella luo –merkinnällä esitettyjen alueiden rajauksia ja merkintöjen tarpeellisuutta. Myöskin ohjeellinen ekologinen yhteys -merkintä ja sen toimivuutta käytännössä kannattaa harkita. <p>Perusteluja yleisesti:</p> <p>Jos yleiskaava on yleispiirteinen kunnan strategisen suunnittelun väline, luontoselvitysten tarve painottuu tiedossa olevien liito-oravan elinalueiden varmistamiseen ja liito-oravalle soveltuvien elinympäristöjen tunnistamiseen niiden alueiden osalta, joissa yleiskaava esittää muutoksia olemassa olevaan tilanteeseen. Lajien yksittäisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittäminen jää tällöin tehtäväksi mahdollisen yksityiskohtaisemman kaavoituksen yhteydessä. Selvitystarpeet ovat sen sijaan erilaisia esimerkiksi rantayleiskaavassa, jossa rantarakentamiseen varattavilta alueilta tarvitaan rakentamisen sijoittamista varten hyvinkin yksityiskohtaista tietoa luonnonarvoista.</p> <p>Selvitysten perusteella voidaan tehdä ratkaisuja erilaisten maankäyttömuotojen sijoittumisesta ja mitoituksista kaava-alueen eri osissa. Itse kaavassa yksittäisten, pienialaisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osoittaminen ei yleiskaavatasolla ole pääsääntöisesti perusteltua. Yleisesti voidaan todeta, että vaikka lisääntymis- ja levähdyspaikkojen säilyminen tuleekin varmistaa, ei pienialaisten yksittäisten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen osoittaminen ei ole perusteltua yleiskaavoissakaan, koska niiden sijainti muuttuu ajan myötä.</p>	<p>Osoitetaan kyseiset alueet luonnonsuojelualueiksi.</p> <p>Lisätään tiedoksi kaavaselostukseen.</p> <p>Osayleiskaavassa tuodaan kaavamerkinnöin esille myös maisemallisesti merkittävien reunametsien tai korkeusasemaltaan muusta ympäristöstä erottuvien maisemallisesti tärkeiden metsäisten mäkien arvot osoittamalla ne MY-alueina. Metsälaki on voimassa myös näillä alueilla.</p> <p>Kaavamääräysten soveltaminen on yleisen kaavoituskäytännön mukaista. Ehdotusvaiheessa poistetaan maisematyöluvan vaatimus.</p> <p>Direktiivilajeja koskevat luo-merkinnät säilytetään osayleiskaavassa luonnonarvojen vaalimiseksi. Näilläkin alueilla toimitaan metsälain mukaisesti, mutta myös MRL edellyttää luontoarvojen vaalimista kaavoituksella.</p> <p>Liito-oravia koskevat soikot luo-2-merkinnät poistetaan osayleiskaavaehdotuksesta.</p> <p>Ekologisen yhteyden määräästä tarkennetaan.</p> <p>Alueelle ei ole tarkoitus laajamittaisesti laatia asemakaavoja, joten luontoarvot tulee huomioida yleiskaavassa kaavan ohjausvaikutus kuivalla maalla ja rannoilla huomioiden eli kaavalla ohjataan suoraan rakentamista pääosalla kaava-alueita.</p>

<p>Erilaiset maa- ja metsätalousalueet ovat useimmiten liito-oravan suojelun kannalta riittäviä aluevarauksia, koska luonnonsuojelulain mukainen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämis- ja heikentämiskielto on voimassa kaikkialla.</p> <p>Jos metsäalueella on kaavoituksen yhteydessä tehtyjen selvitysten tai aikaisempien tietojen mukaan erityisiä luontoarvoja, esimerkiksi liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, voidaan käyttää luonnonarvoja korostavaa MY -merkintää. MY -alueeseen mahdollisesti liittyvän suojelumääräyksen selkeyteen on kuitenkin syytä kiinnittää huomiota. Laajemmille yleiskaavojen M-alueille osoitettaviin pienialaisiin yksittäisiin lisääntymis- ja levähdyspaikkoihin on syytä suhtautua pidättyvästi. Yleiskaavojen rooli näillä alueilla on useimmiten hajarakentamisen periaatteita ohjaava.</p>	<p>Direktiivilajit otetaan huomioon asiantuntijan laatiman luontoselvityksen mukaisesti.</p>
<p>16. MTK-HÄMEENKYRÖ RY</p> <p><u>MTK-Hämeenkyrö ry:n johtokunta</u> kiittää mahdollisuudesta saada lausua Hämeenkyrön Sasi-Mahnala-Laitila-Metsäkylän oikeusvaikutteisen osayleiskaavan valmisteluvaiheesta. Huomasimme tarkastellessamme yhden lainvastaisuuden kaavassa, jossa maisematyöluvalla ei ole huomioitu vuoden 2017 lakimuutosta. Lakimuutoksen mukaan M-, MU- ja MY-alueilla ei saa vaatia toimia maisematyöluvalla ollenkaan. Konsultoimme tästä asiasta MTK-Keskusliiton maankäyttö- ja kaavoituslakimies Leena Kristeriä ja hän oli asiasta yhtä mieltä.</p> <p>Osayleiskaavan tavoitteissa sivulla 30 lausutaan Elinkeinojen edellytysten tukeminen-sarakkeessa seuraava nosto "maaseutuelinkeinojen elinvoimaisuuden turvaaminen" sekä sarakkeessa Maiseman ja kulttuuriympäristön arvojen turvaaminen seuraava lause: "avoimen viljelymaiseman ja vesistönäkymien arvostus; pääsääntöisesti nykyiset pellot merkitään kaavassa maatalousalueiksi, joille ei sallita rakentamista, ja tärkeät näkymät säilytetään". Pidämme johtokuntana tärkeänä, että vaikka esimerkkinä Mahnalan kansallismaisema on merkittävä osa Hämeenkyrön tunnettavuutta sekä matkailua, mielestämme ns. kaavoitusten pakkotilanteissa pitäisi huomioida yllä mainittu maaseutuelinkeinojen elinvoimaisuuden turvaaminen. Jos Mahnalassa sijaitsevalla tilalla olisi tarve laajentaa elinkeinotoimintaansa, mutta tilalla ei ole käytössä korvaavaa rakennuspaikkaa kuin maatalouskäytössä olevalla pellolla, joka on maanviljelijän omistuksessa, mielestämme ei pitäisi lukkiutua ainoastaan maisemallisen arvon säilyttämiseen. Olisiko tällöin mahdollista rakentaa maatalousrakennuksia tai tilakeskuksia maanomistajan omistuksessa olevalle pellolle, jotta turvataan maaseutuuyrittäjien elinvoiman jatkuminen Hämeenkyrön alueella.</p> <p>Olemme yhdistyksenä nostaneet esiin 15.04.2019 päivätyssä lausunnossamme koskien samaisen osayleiskaavan laadinnassa käytettyä emätilatarkastelua, jota johtokuntana pidämme maanomistajien edunvalvonnan kannalta ongelmallisena. Pidämme jopa hieman absurdina, että tätä ko. periaatetta vuodelta 1959 vieläkin käytetään, vaikka käyttöönottovuodesta on kulunut jo yli 60 vuotta. Koemme emätilatarkasteluperiaatteen pikemminkin rakentamisen rajoittamisen keinona kuin maanomistajien tasapuolisuuden ohjenuorana. Tämä ko. periaate saattaa asettaa maanomistajat epätasa-arvoiseen asemaan esimerkiksi sukupolvenvaihdoksen yhteydessä, jolloin voisi olla tarvetta uudelle maatilarakennukselle elinkeinotoimintaa laajentaessa. Tällöin voidaan vedota emätilaperiaatteen rajojen ylimenoon ko. tilalla.</p>	<p>Maisematyölupaa koskeva kaavamääräys poistetaan kaavaehdotuksesta vanhentuneena.</p> <p>MA-merkintä sallii maatalouteen liittyvän rakentamisen ja olemassa olevien rakennusten korjaamisen ja laajentamisen ranta-alueen ulkopuolella ja ranta-alueella vain korjausrakentamisen. Elinkeinoon liittyvä rakentamisen mahdollisuus on turvattu.</p> <p>Maatiloille sallitaan aina toisen asunnon rakentaminen pihapiiriin, eikä rantamitoitus heikennä tätä mahdollisuutta.</p>

17. MATALUSJOEN PERKAUSYHTIÖ

LAUSUNTO SASI-MAHNALA-LAITILA-METSÄKULMA OSAYLEISKAAVASTA
Matalusjoen merkitys ja suhde kaavaluonnokseen

Kaavaluonnos rajoittuu maastossa noin 6 kilometrin matkalta Matalusjokeen eli välille Jokisjärvi Iso-Matalus. Tämän matkan joki on myös Nokian ja Hämeenkyrön rajajoki. Näillä jokeen rajoittuvilla mailla harjoitetaan aktiivista maa- ja metsätaloutta, mutta alueella on myös vakituista asutusta sekä vapaa-ajan asuntoja. Teollinen liiketoiminta on vähäistä joen läheisyydessä.

Matalusjoki (yläjuoksulla Pinsiön joki) kuuluu luonnonsuojelulain ja EU-direktiivin perusteella Natura 2000 -verkostoon ja on siten jo lakiperusteisesti suojelun piirissä. Suojeltuja luontoarvoja ei pidä vaarantaa, mutta tämä ei tarkoita koskemattomuutta etenkin uoman reunoilla ja maa-alueella. Kalastus joessa on ollut kiellettyä kymmeniä vuosia, eikä veneilyyn ja melontaan vesimäärä ja uoman leveys riitä, joten joen mahdollisuus joen virkistyskäyttöön on vähäistä.

Kaavaluonnoksen rajoitteet jokiuoman suhteen

Kaavaluonnoksessa esitetään leveää rantavyöhykettä sekä satojen metrien levyistä valuma-alueita joilla rajoitettaisiin voimakkaasti etenkin maa- ja metsätalouden harjoittamista. Muistutamme että kaavan ei pidä olla suojelutoimien jatke vaan luontoarvojen suojelemiseksi käytetään luonnonsuojelu- tai metsälakia.

Jos kaavan kautta yritetään lisätä luontoarvoihin perustuvia rajoitteita niin kaavoittajalla pitää olla maksuvalmius myös korvauksiin rajoitevaikutuksista. Alueen maanomistajille on jo entuudestaan koitunut kymmenien tuhansien ylimääräisiä kustannuksia sekä maan arvon alenemaa jokeen liittyvien toimenpiteiden tai rajoitusten takia. Tässä on myös maanomistajien kannalta uhka "harmaaseen" suojeluun, joka on Suomen perustuslain ja omaisuuden suojan vastaista.

Jokiuoman veden taso

Edellytämme myös, että jokiuoman virtaama on voitava pitää riittävänä siten etteivät tulvatilanteet ainakaan nykyisestä lisäänty. Virtaava vesi on myös viileämpää, joka tukee joessa elävien lajien elinoloja.

Maanomistajilla on oltava oikeus vesitalouden järjestelyihin maillaan ja jokiuoman suhteen siten, ettei maa- ja metsätalouden harjoittaminen vaarannu. Tässäkin luonnonsuojelulaki ohjaa suojelua eli kaavaohjausta ei tarvita. Lisäksi joen perkausyhtiöllä ja jokitoimikunnalla on 1900 luvun alusta saakka kokemusta joen käyttäytymisestä eri tilanteissa olivat ne sitten ihmisen tai luonnon aiheuttamia. Tämä käytännön kokemus on edelleen käyttökelpoista ja sitä tulisi hyödyntää jokialueeseen liittyvässä suunnittelussa.

Arvot

Kaavaluonnoksessa korostuvat maisemalliset ja ekologiset arvot ja tavoitteet sosiaalisten ja taloudellisten arvojen kustannuksella eli kaavaluonnos ei näiltäkään osin ole arvotasapainossa.

Pohjaveden mittava otto jatkuu

Tampereen vesilaitos on 1970-luvun alusta saakka ottanut Matalusjoen alkulähteiltä vesihallinnon luvalla pohjavettä: Lupa sallii jopa 8 000 m³ vuorokautisen ottomäärän, nyt määrä on noin 2 800 m³/vrk. Tamperelaiset ovat nauttineet noin 50 vuotta tätä huippulaadukasta pohjavettä hyödyntäen sitä edelleen, tämän veden osuus on noin 10 % Tampereen käyttötarpeesta. Viidenkymmenen vuoden aikana Tampere on hyödyntänyt 60 000 000 kuutiota kyseistä pohjavettä, hinta noin 1,50 euroa/m³.

Jokitoimikunnan ja perkausyhtiön havainnot vuosikymmenten varrelta ovat, että vedenotto on vaikuttanut huomattavan haitallisesti Matalusjoen tilaan. Myös Helsingin yliopiston tutkimus tukee näitä havaintoja. Ottoluvan vaatima pohjaveden ylijuuksutusmäärä on vain noin 10 % luonnontilaisesta lähdevesimäärästä. Pohjaveden virtaaman romahtaminen joessa on sen biologiseen tilaan ja veden laatuun sekä lämpötilaan selkeästi eniten vaikuttava tekijä. On käsittämätöntä, että kunnat (Hämeenkyrö ja Nokia) sekä ympäristöviranomaiset ja luontoaktivitit eivät ole kyseenalaistaneet vielä tällaista Natura-kohteen käsittelyä.

Matalusjoen valuma-alueen määräys (va) ei estä maa- ja metsätalouden harjoittamista, mutta edellyttää, että ilmoitusvelvollisuus Pirkanmaan ELY-keskukselle, kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tai vesialueiden omistajalle tarkistetaan. Alueet ovat pääkäyttötarkoitukseltaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita (M-1).

Osayleiskaavan toteutuksella ei ole vaikutusta jokiuoman virtaamaan, sillä joen varsille ei ole osoitettu uutta maankäyttöä.

Matalusjoki on Natura2000 verkostoon kuuluva alue, eikä yleiskaava tuo sen suojelun tasoon muutoksia. Natura 2000-alueen suojeluperusteena on sekä luontotyyppejä että lajeja (saukko ja uhanalainen laji jokihelmisimpukka eli raakku). Joesta on sallittua ottaa kasteluvettä sekä ylläpitää lähipeltojen kuivatustilaa. Jäteveden johtaminen jokeen ja joen vesimäärän pienentäminen on kielletty. Matalusjoen suojelulle ja hoidolle on asetettu tavoitteet, joihin yleiskaavalla ei ole vaikutusta. Luontotyyppien tila säilytetään turvaamalla luonnon omien prosessien mukainen kehitys, vallitseva luontotyyppien ja lajien sekä niiden elinympäristöjen tila säilytetään alueen käyttöä ohjaamalla ja hoitotoimilla.

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää yleiskaavan sisältövaatimuksissa (§ 39) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaalimista.

<p>Joen tilan ja siinä elävän lajiston heikkeneminen on alkanut vasta vedenoton myötä vaikka erilaisia luonnonvaroihin liittyviä elinkeinoja on harjoitettu Matalusjoen varrella satoja vuosia ennen vedenoton aloittamista. Näin ollen uoman ulkopuolisiin maa-alueisiin vaikuttavia toimenpiteitä voidaan pitää joen tilan edistämisen kannalta vähäpätöisinä verrattuna uoman virtaaman lisäämiseen. Perkausyhtiön hämeenkyröläisten osakkaiden kanta asiaan on se, että nopeimmin ja tehokkaimmin Matalusjoen tilaa saadaan kohennettua puuttamalla Tampereen vesilaitoksen toimintaan ja odotamme myös kuntien ja ympäristöviranomaisen näin tekevän.</p> <p>Lopuksi huomautamme ettei kaavan laatija voi kieltäytyä kuulemasta ja keskustelemasta esiin tuomistamme seikoista.</p>	<p>Tampereen Veden vedenottamo ei sijaitse kaava-alueella, joten nyt laadittavalla osayleiskaavalla asiaan ei ole vaikutusta.</p>
<p>18. LOIKARINTIEN YKSITYISTIEN TIEHOITOKUNTA</p> <p><u>Loikarintien yksityistien tiehoitokunnan</u> huomioita kaavan mahdollisista vaikutuksista Loikarintien kasvavaan käyttöön. Kaavasunnitelmassa lisätty huomattava määrä rakennuspaikkoja, joiden kulku ilmeisemmin suunniteltu Loikarintien kautta. Toivomme kaavoitusta ja asuinalueita suunniteltaessa ottamaan huomioon yksityisteiden kantavuudet, näkemäesteet sekä teiden leveydet lisääntyvän liikenteen vuoksi. Rakennuspaikkojen luvituksessa ja myynnissä huolehdittava tien parannukset jotta kustannukset, eivät kohdistu nykyisiin osakkaisiin. Suunnitelmissa tulee ottaa huomioon myös maaseutuyrittäjien teiden käyttö, joka saattaa aiheuttaa vaaratilanteita jos nykyisten yksityisteiden käyttöä lisätään ilman tieverkoston parannuksia. Samaten läpikulkuliikenteen mahdollistavia ratkaisuja tulee välttää. Tiestön kannalta myös kunnallistekniikan vetoja pitää suunnitella tarkasti, sillä aikaisempia liittymiä on rakennettu ilman laajempaa suunnitelmaa ja nykyiselläkin useissa talouksissa vedenpaine on riittämätön. Tällä hetkellä kiinteistöille vedetty useita pieniä omia vesiputkia Maisematien runkoputkesta. Tien päässä ainakin 3kpl sulkuja ja osa vanhoista kiinteistöistä käyttää omaa kaivovettä.</p>	<p>Mahdolliset uudet rakennettavat kiinteistöt tulevat yksityisteiden osakkaaksi. Tiesakkaalla tarkoitetaan sellaisen kiinteistön, jolle kuuluu tieoikeus, omistajaa ja muita tieoikeuden saaneita tahoja. Tiesakkaat voivat toimia joko järjestäytymättömänä tai järjestäytyä tiekunnaksi. Yksityisteiden rakentaminen ja kunnossapito rahoitetaan kunkin yksityistien tiesakkaiden toimesta. Kustannukset jaetaan tieyksikköjen perusteella. Tieyksikköiden määrittämisen peruslähtökohtana on tiesakkaan tienkäyttö koko yksityistien matkalla.</p> <p>Rakentamiskustannusten tieyksikköiden laskenta tehdään ja vahvistetaan tiettyä rakentamishanketta varten. Saman tien seuraavaa isompaa perusparannusta varten tehdään uusi laskenta. Myöhemmin tieoikeuden saanut voi joutua osallistumaan tien tekemisen kustannuksiin yksityistielain 40 §:n perusteella. (yksityistien tieyksikointi.pdf (maanmittauslaitos.fi))</p> <p>Loikarintien nykyisten rakennettujen kiinteistöjen alue kuuluu Hämeenkyrön kunnan vesihuoltolaitoksen vedenhankinnan ja -jakelun sekä jätevesiverkoston toiminta-alueisiin.</p>
<p>19. MAHNALAN MAAMIESSSEURA</p> <p><u>Mahnalan maamiesseura</u> on kokouksessaan käsitellyt osayleiskaavaa ja päätyntyn seuraaviin huomioihin ja toiveisiin</p> <p>Ei liian tiheää rakentamista, maalaismaisuus on säilytettävä</p> <ul style="list-style-type: none"> - kaavaehdotuksessa uusrakennuskanta on esitetty liian tiheänä - MMMS:n toiveena ja vaatimuksena on alueen säilyttäminen yleisilmeeltään maalaismaisena ja riittävän väljänä. <p>Uimarannan suunnittelu vastaamaan väkimäärän lisäystä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Miharirannan uimapaikan suunnitteluun kiinnitettävä huomiota väkimäärän lisääntymisen seurauksena, varsinkin parkkipaikkojen riittävyys on jo nyt alimitoitettu <p>Virkistysalueet toteutettava suunnitelmien mukaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Virkistysalueet on toteutettava suunnitelmien mukaan ja samassa tahdissa kuin muukin infran rakentaminen vrt. Yliskylän rakentaminen missä ei tietoaakaan suunnitelluista virkistysalueista - Karttaan merkittyjen ulkoilureistojen käyttö täytyy perustua vain jokamiehen oikeuksiin – kulkuvälineiden käyttö reitistöillä edellyttää maanomistajan luvan <p>Maisematien perusparannus liikennemäärien kasvun mukaan</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liikennemäärät lisääntyvät huomattavasti Maisematiellä jos suunnitelmat toteutuvat kuten on kaavaan suunniteltu - Kansallismaisemien läpi kulkeva väylä on kunnostettava koko matkalta ja kevyenliikenteen väylää jatkettava nykyisestä ainakin Loikarintielle saakka <p>Kaavasunnitelmien noudattaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaavasunnitelmien toteuttamisen valvontaa syytä tehostaa, talojen mallit / väritykset voivat olla mitä sattuu (vrt. Yliskylä) <p>Koulu on täynnä</p> <ul style="list-style-type: none"> - Koulun oppilasmäärä vs. tilat ovat jo nyt ääri rajoilla ja alueen väkimäärä lisääntyy jo nyt lapsiperheillä - Koulun ja päiväkodin kapasiteettiin on mietittävä ajoissa ratkaisu 	<p>Kuivan maan mitoituksen mukaiset rakennuspaikat on keskitetty olemassa olevien yhteyksien ja olemassa olevan asutuksen läheisyyteen. Tiiveimmillään ykkösvyöhykkeellä kuivan maan mitoituksessa käytetty mitoitusluku tuottaa laskennallista rakennusoikeutta yhden rakennuspaikan hehtaaria kohti. Rakennuspaikkojen keskittämisellä pyritään siihen, että kiinteistöt olisi helpommin liitettävissä vesiosuuskuntien tai kunnan vesihuoltoverkkoon. Rakennuspaikkojen osoittaminen ryhmiin säilyttää myös vielä rakentamattomia alueita mahdollisimman laajoina ja yhtenäisinä alueina maa- ja metsätalouden käytössä, mikä edistää elinkeinon säilymistä elinvoimaisena. Lisäksi näin vaalitaan myös eläinten elinympäristöjen säilymistä mahdollisimman yhtenäisinä.</p> <p>Miharin uimarannalle on sen maastollisen sijainnin vuoksi hankalaa saada sovitettua lisää pysäköintialueita. Koululla on kesäaikaan suhteellisen tyhjät pysäköintialueet, josta on lyhyt matka (noin 500 m) uimarannalle kävelen. Maisematien varteen on toteutettu kävely- ja pyöräily-yhteys.</p> <p>Kaavakartalta on poistettu osa ulkoilureitin merkinnöistä maanomistajien toiveesta. Maa- ja metsätalousyrittäjillä on pelko, että kaavaan merkityt ulkoilureitit estävät elinkeinotoiminnan kehittämisen. Ulkoilu maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla on mahdollista jokamiehen oikeuksien puitteissa. Jokamiehen oikeudet koskevat vain hiihtoa, kävelyä ja pyöräilyä, eikä liikkumisesta saa aiheutua häiriötä kotirauhalle. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla, kuten mopolla, moottoripyörällä, mönkijällä tai moottorikelkalla ajaminen maastossa ei kuulu jokamiehen oikeuksiin.</p> <p>Maisematie on paikoin huonokuntoinen. Tie on hallinnollisesti valtion tie. Maisematie sai kunnostusrahaa 2021 ns. eduskunnan joululahjarahoista. Pirkanmaan ELY-keskus vastaa tiepidosta.</p> <p>Merkitään tiedoksi. Osayleiskaavassa annetaan rakentamistapaa ohjaavia määräyksiä.</p> <p>Tilastokeskuksen väestöennuste on Hämeenkyrölle pessimistinen, väestön määrän on arvioitu trendiennusteessa laskevan 379 asukkaalla vuodesta 2020 vuoteen 2030 mennessä. Kunnan tavoitteellinen mutta realistinen väestösuunnite on tehty Pirkanmaan maakuntaohjelman pohjalta. Kunnan taloussuunnitelman 2022-2024 mukaan oppilas- ja lapsimääriin ei ole arvioitu tulevan suunnitelmavuosien 2022–2024 aikana suuria muutoksia, joten palvelujen tarve ja taso pysyy samana. Ennusteen mukaan ikäluokat ovat kuitenkin pienenemässä, millä on vaikutusta varhaiskasvatukseen ja esi- ja perusopetuksen palveluihin pitkällä aikavälillä. Yleiskaava osaltaan mahdollistaa lapsiperheiden sijoittumisen koulun ja päiväkodin palveluiden piiriin. Asukasmäärän kasvu on</p>

<p>- erityisesti huomioitava lasten turvallisuus, jos liikenteen tai liittymien määrä lisääntyy aiheutuu vaaraa kouluun kulkeville lapsille.</p>	<p>riippuvainen yksityisten maanomistajien halukkuudesta myydä/toteuttaa rakennuspaikkoja. Oletuksena on, että rakennuspaikat toteutuvat vähitellen.</p>
<p>20. METSÄNHOITOYHDISTYS PIRKANMAA RY</p> <p>1) Maa- ja metsätalouden kulttuuriympäristö Suunnittelualueen maakunnallisesti ja valtakunnallisesti adustavat maisemapiirteet tulee tunnustaa elävän ja toimeliaan maaseudun tunnuspiirteinä, jossa kestävä luonnonvarojen hyödyntäminen on muovannut maisemaa ja jonka tulee näkyä maisemassa edelleen.</p> <p>Alueen tilusrakenne osoittaa metsätalouden olevan perustaltaan perhemetsätaloutta, joka tukee toiminnan sosiaalista ja ekologista kestävyttä. Metsän käyttö tulonlähteenä jakaantuu tilusrakenteen myötä paikallisille metsänomistajille ja ylläpitää edellytyksiä asua ja elää maaseudulla.</p> <p>Tilusrakenteen kautta voidaan myös poissulkea yllättävä ja äkillinen muutos maisemakuvassa tai luonnonarvoissa. Metsänomistajat hoitavat metsiään metsänkäsittelyä koskevan lainsäädännön ja ohjeistuksen mukaisesti kukin omista lähtökohdistaan. Ei ole perusteltua ohjata kaavoituksella metsätaloutta luvanvaraiseksi koska se ei nyky muodossaan muodosta mitään uhkaa alueen identiteetille. Maa- ja metsätalous ovat luoneet alueen identiteetin.</p> <p>Asutuksen ja elinympäristöjen tasapainoista suhdetta maa- ja metsätalouteen tulee edistää tavalla, joka ei aseta maa- ja metsätalouden harjoittajille rajoitteita.</p> <p>Metsätalouden alueet tulee osoittaa kaavassa ilman maisematyölupavelvoitetta ja opistaa ma ja mav merkinnät.</p> <p>2) Metsätalouden mahdollisuus tukea asumisympäristöä ja sosiaalista koheesiota Kaava-alueen metsät ja metsänomistajat ovat 90-vuotisen toimintahistoriamme myötä tulleet tutuiksi Metsänhoitoyhdistykselle. Voidaan todeta alueen ympäristönsuojelun arvojen kehittyneen johdonmukaisesti viimeisten 20 vuoden jaksolla. Ympäristötietoisuus on myös metsänomistajien keskuudessa vahvistuva trendi ja edustavat kohteet ovat maanomistajille kohteita, joita halutaan vaalia.</p> <p>Metsätalous ja uusiutuvaa raaka-ainetta hyödyntävä teollisuus luovat suomalaisen yhteiskunnan rahoitus pohjan. Paikallisella tasolla metsätalous tukee edellytyksiä pitää maaseutu elinvoimaisena ja tukee yhteiskuntarakennetta, jossa kehätiet eivät ole eri valtakuntien rajoja.</p> <p>Metsätaloudella on paikkansa maisemakuvassa yhtä lailla, kun sillä on paikkansa yhteiskunnan tulonlähteenä. Hämeenkyrön kunnan asema kehittyvän kasvukeskuksen liepeillä perustelee roolia toimia maa- ja metsätalouselinkeinojen kehityksen esittelijänä.</p> <p>Kaava-alueelta voidaan tunnistaa edustavia kokonaisuuksia suojelualueiden täydennykseksi ja metsäluonnon laajoiksi esittelykohteiksi. Vastaavasti tarpeettomien rajoitusten poistaminen (1-2) on vahva tuki sille, että metsätalouden paikka ja merkitys uskalletaan tunnustaa.</p> <p>Metsänhoitoyhdistys Pirkanmaa tukee asiantuntemuksellaan kaavan valmistelijaa ja maanomistajia löytämään parhaan ratkaisun elinvoimaisen alueen kehittämiseksi.</p>	<p>Maisematyöluvan vaatimus poistetaan kaavamääräyksistä vanhentuneena. Mav- ja ma-osa-alueiden rajauksista ei luovuta, ne ovat suunnittelujärjestelmässä ylempien tahojen inventoimia alueita, joiden arvot tulee ottaa huomioon alueiden käytössä. Maa- ja metsätalousvaltaisilla alueilla noudatetaan metsälakia.</p> <p>Lausunnossa on hyvin tuotu esille maa- ja metsätalouden merkitys alueen ominaispiirteille. Kaavaehdotusta laadittaessa on otettu huomioon myös maa- ja metsätalouden harjoittajien näkökulmia. Yleiskaavan sisältövaatimukset (MRL 39 §) edellyttää, että myös maiseman, rakennetun kulttuuriympäristön ja luonnonympäristön arvot otetaan huomioon kaavaa laadittaessa.</p>
<p>21. METTÄKULMAN KYLÄYHDISTYS RY</p> <p>Metsäkulmasta ei voida tehdä hevosläheistä asumisaluetta. Tämä on normaalia maaseudun asumisaluetta, eikä mitään yksittäistä lajia voida alkaa korostamaan tai mollaamaan. Kyläyhdistyksemme on perustettu vuonna 2008, eikä milloinkaan sen olemassaolon aikana ole tullut esiin tarvetta korostaa aluetta hevosalueena. Jos tällaiseen korostamiseen lähdetäisiin, loisi se selvää epätasa-arvoa eri harrastajaryhmien välille, emmekä voi sitä missään tapauksessa hyväksyä. He-merkintä on poistettava.</p>	<p>Hevosläheisen asumisen alueen merkintä on varsinaisten aluevarausten käyttötarkoituksimerkintöjen lisäksi osoitettu informatiivinen merkintä. Tällä tuodaan esille kaavakartalla alueen luonnetta maaseutualueena, jolla on tavanomaista enemmän hevostiloja, jotta alueelle mahdollisesti muuttavat uudet asukkaat ovat tästä tietoisia. Merkintä ei yksistään oikeuta tai velvoita mihinkään, vaan esimerkiksi ratsastusreiteistä tai vastaavista maankäyttötarpeista on sovittava erikseen maanomistajien kanssa.</p>